

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založnika in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 5. april 1957

Štev. 14 (779)

Skupno tržišče za Avstrijo ni posebno privlačno

Pred nedavnim sklenjeno skupno tržišče med šestimi zapadnoevropskimi deželami je predmet nešteti razpravljani in komentarjev tudi v državah, ki niso vključene v novo skupnost. Mnenja o koristnosti ali škodljivosti take ureditve so deljena in je negativna ocena prav tako pogosta, kot pa pozitivno prikazovanje novih možnosti, ki se odpirajo z ustanovitvijo skupnega tržišča.

Tudi v merodajnih krogih Avstrije je slišati, da tak način skupnega gospodarstva za našo državo ni preveč privlačen. Pri tozadevni oceni se opirajo na dejstvo, da je Avstrija nevtralna država, medtem ko pomeni skupni trg sicer prvi zarodek »Male Evrope«, je pa v trenutni obliki še preveč enostransko in politično pobarvana tvorba. Prav tako igra na avstrijski strani veliko vlogo tudi okolnost, da Avstrija v svoji zunanji trgovini ni navezana na le na Zapad, marveč v precejšnji meri tudi na Vzhod.

Stališče do novih sporazumov o skupnem tržišču in Evratomu je zavzel tudi zvezni kancler Raab v svojem nedeljskem nagovoru po radiu. Dejal je, da bosta ti dve pogodbi bržčas zarodek bodoče Evrope, da pa je v njih bistvena pomanjkljivost, ker zajemata samo del Evrope in bi deželam, ki niso članice te ožje skupnosti, utegnilo biti odslaj še teže prodajati svoje blago v teh šestih zapadnoevropskih državah. Kancler Raab je poudaril, da bi naj to pomanjkljivost po njegovem mnenju odpravili s tako imenovano evropsko cono svobodne trgovine, o kateri je že dalj časa govoril. Vključitev v tako evropsko cono svobodne trgovine — je naglasil — pa bi prišla v poštev tudi za Avstrijo, ker bi lahko po tej poti izvažala na področje, ki ima nad 250 milijonov prebivalcev in ker bi lahko še nadalje razvijala svojo trgovino z deželami vzhodne Evrope.

V bistvu podobno stališče do tega vprašanja je zavzel tudi minister Waldbrunn.

Hamarskjöldov petletni načrt

Generalni tajnik Organizacije združenih narodov Dag Hammarskjöld je predložil komisiji gospodarsko-socialnega sveta OZN petletni načrt o mednarodni akciji za razvoj socialnih skupnosti. Osnovni namen tega načrta je zboljšanje življenjske ravni v nezadostno razvitih deželah. Po tem načrtu, ki je zelo obširen, naj bi gradili šole, bolnišnice, dispanzerje, mlekarne, obrtne delavnice, vzorna kmetijska posestva in druge objekte na vasi.

Hamarskjöldov načrt sloni, kakor je generalni tajnik OZN sam poudaril, na štirih načelih: Razviti in razširiti bi bilo treba napore in sodelovanje vseh mednarodnih organov, ki delajo v kaki državi za razvoj socialnih skupnosti. Delovanje UNICEF (mednarodni sklad Združenih narodov za nujno pomoč otrokom — opom. ured.) in drugih podobnih programov mora biti osredotočeno na doseg ciljev petletnega načrta. Za uresničitev načrta bi bilo potrebno pogosto sklicevanje pokrajinskih in deželnih konferenc, na katerih bi obravnavali cilje in poti, ki vodijo do uresničenja načrta. Končno se Hamarskjöld zavzema še za uveljavljanje programa raziskovanj in publikacij.

V poročilu, ki ga je Hamarskjöld skupno s petletnim načrtom predložil komisiji, podaja obširen pregled trenutnega stanja v posameznih deželah ter navaja podatke o delu in razvoju socialnih skupnosti v 14 državah.

ner v socialističnem tisku, ko je izrazil mnenje, da bo ta sklep lahko pomenil bistven korak k združitvi Evrope, če bo vzpodbudil tudi druge evropske dežele k poenotenju trga in s tem k združitvi njihovega narodnega gospodarstva. Končni cilj pa naj bi bil v upostavitvi evropske cone svobodne trgovine, ker bi s tem nastalo skupno tržišče za okoli 280 milijonov ljudi. Za uresničitev takega nedvomno velikopoteznega načrta se izplačajo vse težave in žrtve in tudi pri nas v Avstriji tak način združevanja lahko le pozdravimo. Glede sedanjega skupnega tržišča še-

stih zapadnoevropskih dežel pa je minister Waldbrunn poudaril, da je vprašanje pristopa Avstrije v tem primeru popolnoma drugačno, ker pomeni ta skupni trg le maloevropsko rešitev z izrecno političnim značajem, ki ponovno ustvarja dve vrsti dežel v Evropi. Vsekakor pa — je minister Waldbrunn dejal — odgovarja odobravanje evropske cone svobodne trgovine ter opreznost napram skupnemu trgu in atomski skupnosti šestih zapadnoevropskih dežel tako našemu gospodarskemu kakor tudi našemu političnemu položaju.

Se vedno trenja okoli Sueza

Sporazum v sueškem vprašanju, dosežen med generalnim tajnikom OZN in predstavniki Egipta, je ponovno razburil duhove v nekaterih deželah, katerih interesi so tesno povezani s tem problemom. Na eni strani se Anglija in Francija z vsemi silami branita priznati egiptski načrt o plačevanju pristojbin za plovbo po Sueškem prekopu, ker bi morali hkrati priznati tudi polom svoje napadalne politike proti Egiptu, na drugi strani pa grozi Izrael z novimi zapletljivi, ker je Egipt ponovno prevzel upravo na področju Gaze in ker še za naprej obstojajo dvomi o pravicah izraelskih ladij do svobodne plovbe po Sueškem prekopu in Akabskem zalivu.

V enem izmed teh perečih vprašanj so našli rešitev na ta način, da bodo varnostne sile OZN premestili s področja Sueškega prekopa na področje Gaze, kjer pa bodo v smislu sporazuma, doseženega med egiptsko vlado in generalnim tajnikom OZN, le v pomoč egiptski upravi. Glavna

naloga sil OZN bo namreč obstojala v tem, da bodo, razmeščene po vsej dolžini demarkacijske črte, skrbele za red in mir med Egiptom in Izraelom. V dobro obveščenih krogih OZN napovedujejo, da je take vrste uporaba sil Združenih narodov predvidena za dobo štirih let.

Tudi glede plovbe po Sueškem prekopu se že kaže bližnja ureditev še nerešenih vprašanj. Velikega pomena pri tem je zadržanje Amerike, ki se v veliki meri strinja s stališčem, ki ga je iznesla egiptska vlada. Le nekatere majhne koncesije pričakuje Washington od Kaira in ni izključeno, da bo to najbližja pot do sporazuma, ki bi zadovoljil tako Egipt kakor tudi uporabnike prekopa. V najmanj zavidljivem položaju je pri tem vsekakor angleška vlada, ki skuša rešiti svoj že precej omajani ugled, hkrati pa jo silijo domaći finančni krogi k hitri ureditvi sueškega vprašanja, poudarjajoč, da je treba čimprej najti način, da bi angleške ladje lahko plule skozi Sueški prekop.

Moskva kritizira sklepe konference na Bermudih

Ze zadnjič smo poročali, da so bili odzivi na bermudsko konferenco zelo različni in da so jih najbolj napadli v arabskem svetu. Tej obsodbi so se potem pridružili tudi v Moskvi in je sovjetsko zunanje ministrstvo objavilo v tej zvezi poročilo, v katerem je rečeno, da je srečanje na Bermudih pokazalo, da nameravata vladi Amerike in Anglije v zunanji politiki nadaljevati svojo agresivno pot. Dalje je v poročilu rečeno, da so na bermudski konferenci sprejeli sklepe, katerih cilj je povečati mednarodno napetost in netiti nevarnost nove vojne.

V zvezi z izjavami angleške in ameriške vlade, da nameravata biti zmerni v poskusih z atomskim orožjem, poudarja

sovjetsko zunanje ministrstvo, da to ni pot k ureditvi vprašanja atomskega orožja, marveč sta vladi Anglije in Amerike ubrali pot trenutnih priprav na atomsko vojno. Posebno ostro napada sovjetsko poročilo politiko atlantskega bloka in ugotavlja, da so dosegli vojni izdatki zapadnih dežel v zadnjih sedmih letih velikanško vsoto 372 milijard dolarjev (to bi bilo približno 9,300,000,000 avstrijskih šilingov — opom. ured.). Nasprotno pa se Sovjetska zveza po objavljenem poročilu zavzema za takojšen sporazum o preprečitvi jedrskega orožja in je sovjetska vlada pripravljena kot prvi ukrep v tej smeri skleniti sporazum o začasnem opustitvi poskusov z atomskim orožjem za določeno obdobje.

Angleška politika doživela nov poraz

Angleška vlada je sklenila izpustiti na svobodo ciprskega nadškofa Makariosa skupno s tremi njegovimi sodelavci, ki so jih Angleži lani internirali na Sejšelskih otokih. Sicer bo Makariosu tudi zdaj zabranjen povratek na Ciper, kljub temu pa pomeni njegova osvoboditev nov poraz za angleško politiko.

V Londonu so s tem hote ali nehot priznali, da je bilo pregnanstvo Makariosa in ostalih ciprskih voditeljev udarec v prazno, saj se je odpor proti Angležem med ciprskimi Grki le še povečal, čeprav so odvedbi Makariosa sledili najstrožji policijski ukrepi, vojaške operacije in justič-

na nasilja nad Ciprčani s strani angleške uprave na otoku. Zdaj se bodo morali le spet vsesti za zeleno mizo in potom pogajanj iskati rešitev ciprskega vprašanja. Da bo imel pri teh razgovorih nedvomno glavno besedo prav Makarios, bo za Angleže še toliko bolj neprijetno.

Pa tudi v okviru angleške vlade je prišlo do prvih nespornostim v tem vprašanju, kar je imelo za posledico, da je demonstrativno podal ostavko predsednik kronskega sveta lord Salisbury. To je toliko večjega pomena, ker je bil lord Salisbury ena najbolj vplivnih osebnosti v angleški politiki.

Ali se bo premaknilo z mrtve točke?

Kakor smo izvedeli, je ministrski komite za izvedbo člena 7 Državne pogodbe zadnje sredo spet enkrat zasedal. Do zaključka časopisa na žalost nismo mogli točno zvedeti, o čem je razpravljal. Volkszeitung ve povedati, da je bilo baje govora o šolstvu in jeziku pred sodiščem.

Živahna dejavnost OZN v aprilu

Velike in težke naloge je do danes že uspešno rešila OZN, ki čuva mir na svetu in posreduje pri sporih med narodi in državami. Vse to doseže OZN na zasedanjih raznih odborov, komisij in svetov. Tudi za mesec april je napovedana živahna dejavnost Združenih narodov. Predvidena so zasedanja v New Yorku, Ženevi in drugih mestih, kjer so različne agencije in ustanove OZN.

Med drugim bo 16. aprila začel zasedati ekonomski in socialni svet ZN v New Yorku. Obravnavali bodo gospodarski razvoj manj razvitih dežel in finansiranje tega razvoja. Pregledali bodo tudi predloge otroškega sklada ZN za letošnje delo te organizacije ter obravnavali še druge važne probleme kot svobodo tiska, poročila komisij za transport in komunikacije ter drugo.

Ves april bo zasedal Skrbniški svet in obravnaval predvsem probleme afriških dežel: Tanganjike, Ruande Urundi, Togolanda in obeh Kamerunov. Pripravil bo priporočila Generalni skupščini za pospešitev razvoja teh ozemelj in za njih čim prejšnjo osamosvojitve.

Danes so končali zasedanje komisije za položaj žensk. Razen tega bo ta mesec še zasedanje odbora mednarodnega otroškega sklada, komisije za mamila, komisije za človečanske pravice, ki ima na dnevnem redu probleme svobode tiska in informacij, zaščite manjšin, pravice do političnega zavetja itd. Mednarodna pravna komisija se bo sestala 23. aprila v Ženevi. Znanstveni odbor za atomsko radiacijo pa bo zasedal od 8. do 18. aprila. V Ženevi bo tudi več sej pokrajinskih komisij in specializiranih agencij ter 12. zasedanje komisije za Evropo. Politična dejavnost OZN pa bo še vedno osredotočena na ureditev razmer na Bližnjem vzhodu.

Nevarnosti poskusov z atomskim orožjem

V torek se je zbralo v Parizu 400 zastopnikov industrije iz 11 evropskih držav, Amerike in Kanade, da bi se posvetovali o izkoriščanju atomske in sploh jedrske energije v miroljubne namene. Francoz Perrin je ob tej priložnosti predlagal ustanovitev svetovne organizacije, ki bi omogočila učinkovit razvoj uporabe te energije v izključno miroljubne namene.

Hkrati pa pripravlja Anglija na Božičnem otočju celo vrsto nevarnih poskusov z atomskimi in vodikovimi bombami, kar je v številnih državah sprožilo silno ogorčenje. Tudi predsednik japonske vlade se je priključil splošnemu odporu proti nadaljevanju takih poskusov in je poslal predsedniku angleške vlade Mac Millanu po svojem odposlancu osebno opozorilo, naj bi Anglija opustila nameravane atomske eksplozije v Tihem oceanu. Dejal je, da bo Japonska vztrajala do konca v prižadevanjih, da ne bi prišlo do eksplozije vodikove bombe, ker bi vsled tega nastale zelo nevarne posledice zaradi okužbe rib, ki jih Japonci zelo mnogo jedo.

Dve japonski združenji znanstvenikov pa sta objavili sporočilo, da ima nuklearno izžarevanje škodljive posledice za potomstvo celo tedaj, če je to le tako močno, kot je doslej veljalo za nepomembno.

Podraveljska šola gradi na domačih temeljih

Prireditve ob šolskem zaključku — Ob naši samopomoči se bo država morala spomniti svojih dolžnosti

Na slovenski kmetijski šoli v Podravljah so minulo nedeljo spet zaključili šolsko leto. Za razliko od prejšnjih let, ko je Slovenska kmečka zveza ob takih priložnostih povabila na zaključno prireditev tudi širšo javnost, so se tokrat omejili na interno slovesnost. Povabljeni so bili predvsem starši in sorodniki učencev obeh letnikov, prireditve pa so se udeležili tudi nekateri učitelji in predavatelji, v lepem številu pa zlasti absolventi prejšnjih letnikov, ki se radi odzovejo vabilu ustanove, na kateri so sprejemali koristne nauke in napotila za udejstvovanje v svojem poklicnem življenju na področju gospodarstva, kulturne dejavnosti in družbenega sožitja.

Letošnja zaključna prireditev je bila v šolski predavalnici. Tu so se prireditelji — učenci, absolventi in šolsko vodstvo — počutili najbolj domače. Po pozdravnih besedah inž. Nachbarja so pevci iz obeh letnikov, dasi zbrani iz najrazličnejših krajev naše zemlje, pokazali, da so se v teku svojega šolanja v Podravljah strnili v harmonično celoto in se pod vodstvom svojega pevovodje tov. Toneta Umeka iz Škofič usposobili za pevski nastop, s katerim bi se bili dobro uveljavili tudi v tekmi z drugimi našimi pevskimi zbori. Nato so sledili kratki nastopi, v katerih so dali fantje vpogled v vsebino svojega učenja in dela na šoli. Feliks Piček iz Škofič je nastopil s sestavkom o doprinosu koroških Slovencev k občeslovenski kulturi, Jurij Pasterk iz Lobnika pri Železni Kapli o potrebi prilagoditve živinoreje zahtevam sedanosti, Jože Partl iz Mač pa je posredoval nekaj misli o sodobnem gospodarstvu. Poleg tehtne vsebine vseh sestavkov so nastopajoči tudi dokazali, da so se dobro iz-

urili v svojem materinskem jeziku in da se ne plašijo nastopiti korajžno tudi pred širšim krogom poslušalcev. Osemčlanska skupina fantov pa je pod predsedstvom Lojzeta Miškulnika iz Zgornje vesce v kratkem prizoru ponazorila sejo slovenskega prosvetnega društva, na kateri odborniki živahno razpravljajo o potrebi zavestnega in aktivnega prizadevanja za doseg vseh tistih pravic, ki so zaenkrat še vedno zapisane samo na papirju v členu 7 Državne pogodbe in katerih uresničitve bi šovinistični krogi in njihove proti pravicam našega ljudstva naperjene organizacije radi preprečili, če se ne bomo vsi in povsod odločno zastavili za to, da bodo čim prej sprovedene v življenje.

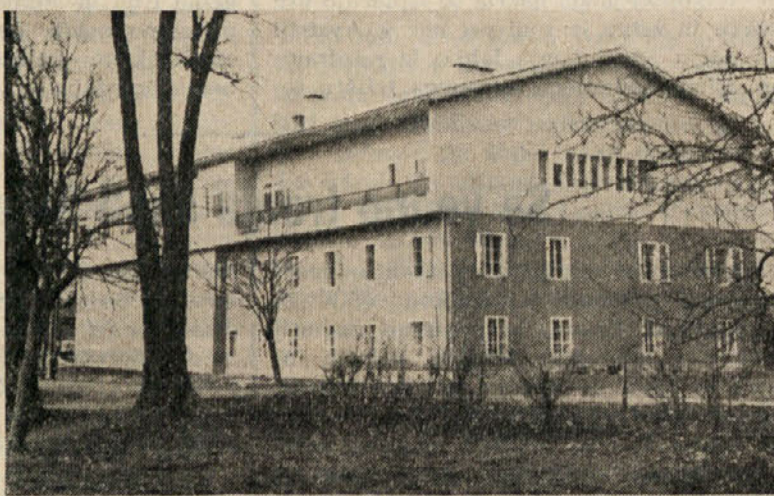
Ko so za zaključek sporeda izzvenele še tri narodne pesmi, je v imenu učiteljev in predavateljev na šoli spregovoril dr. Mirt Zwitter, ki je med drugim dejal:

Zamisel slovenske kmetijske šole je stara že nad 30 let. Uresničiti pa jo je uspelo šele, ko je Zveza slovenskih zadrževalcev vrátilo podraveljskega posestva in ga dala na razpolago Slovenski kmečki zvezi za ustanovitev kmetijske šole. Poslopja in zemljišča smo prevzeli zanemarljivo. Prosilili smo državo za pomoč, pa je nismo dobili. Uradna komisija je dovolila šolo samo za eno leto, predstavniki kmetijske zbornice pa so ji napovedovali konec z dopovedovanjem, da prostori niso primerni. Tedaj smo se odločili za preureditev in primerno adaptacijo. Ob nerazumevanju države in dežele smo sami krepko in družno prijeli za delo, pri teh naporih pa smo bili deležni tudi bratske pomoči iz sosedne Slovenije. Sedaj je v Podravljah vsakomur vidna razlika med takrat ko smo začeli in sedaj.

Skrbimo s samopomočjo in lastnim trudom tudi v bodoče — je poudaril govornik —, da ne bodo imeli prav tisti, ki še vedno prerokujejo podraveljski šoli konec. Čim več fantov iz vseh naših krajev v podraveljsko šolo, ki je za našo mladino boljša kot vseh 13 nemških v deželi, ker gradi na temeljih in potrebah naših domov, našega domačega okolja in našega podedovanega domačega jezika. Na naši šoli med predavatelji in učenci ni takega razmerja, kjer bi dva ali trije učeni gospodje solili pamet nevednežem, marveč posreduje širok krog učiteljev in predavateljev svoje

znanje in izkušnje naši mladini in si ob domačem sožitju z njo pridobiva tudi novih izkušenj za življenje in delo. Zato odhajajo s podraveljske šole samozavestni in razgledani absolventi, ki se doma in v svoji okolici prizadevno in zavestno vključujejo v naše narodno, kulturno in gospodarsko življenje. To delo pa naj bo tudi najboljše priporočilo in propaganda za obisk naše šole v Podravljah.

Se marsikaj je treba v Podravljah izboljšati, urediti in izpopolniti, zlasti na gospodarskih poslopih. Ne čakajmo — je poudaril tov. Mirt Zwitter — da nam bo to kdo drugi uredil. Ko bo Slovenska kmečka zveza ponovno pristopila do naših ljudi, sežimo radodarno vsak po svojih močeh v svoj žep, kajti ta kapital bo rodil bogate obresti v korist našega ljudstva. Sami si pomagajmo in z lastnimi napori dokazujemo, da hočemo živeti, pa bomo nedvomno deležni tudi pomoči rodnih bratov onstran meje; čeprav tega niso dolžni in imajo dovolj tudi lastnih skrbi, smo

prepričani, da so nam pripravljene biti v oporo. Ob naši samopomoči pa se bo predvsem naša država morala končno spomniti napisa na dunajski državni palači, kjer je rečeno: »Pravica je temelj države«, spomniti pa se bo morala tudi člena 7 Državne pogodbe, ki nam daje pravico tudi do udeležbe na kulturnih in gospodarskih ustanovah in s tem pravico do priznanja in do primerne deleža na javni pomoči tudi za našo kmetijsko šolo v Podravljah, kot jo sprejemajo druge tovrstne šole v deželi.

Na zaključku prireditve je ob razdelitvi spričeval tudi tajnik Slovenske kmečke zveze Blaž Singer izrekel letošnjim absolventom vzpodbudne besede za njihovo pot v poklicno življenje, učence, ki so vsi uspešno končali prvi letnik, pa je pozval, naj se jeseni vsi vrnejo v drugi letnik in pripeljejo s sabo čim več našega strokovne in splošne izobrazbe želnega kmečkega naraščaja.

Korak nazaj na Koroškem

»Slovenski poročevalec« je pod zgoranjim naslovom poročal o ukinitvi slovensščine kot obveznega predmeta na koroških srednjih šolah. V članku, ki ga je napisal Poročevalec stalni dopisnik na Dunaju Jaka Štular, je najprej govora o dosedanji ureditvi pouka slovensščine, kar da je imelo to dobro stran, da so nemški dijaki dobili vsaj osnovne pojme o drugem deželnem jeziku in o narodu, s katerim žive skupaj. Potem pa se v članku med drugim glasi:

Za resnično dobre, zdrave odnose med obema jezikovnima elementoma namreč ni dovolj, da manjšina sicer dobi svoje zakoni priznane pravice, pri tem pa ostane nerazumljena, z nezaupanjem gledana skupina. Tudi večina mora aktivno prispevati k sporazumu, ne samo s pasivnim priznavanjem manjšinskih pravic. Pri tem ima čimbolj razširjeno znanje o manjšini pomembno vlogo.

V nadaljevanju je v članku govora o odločitvi Vrhovnega sodišča, s katero je potrdilo slovensščino in hrvaščino kot drugi uradni jezik, kar da bo povečalo potrebo po državnih uradnikih, ki obvladajo tudi jezik manjšine. Kako bo avstrijska uprava — piše dalje »Slovenski po-

ročevalec« — izpopolnila to vrzel v znanju svojega uradništva, ne vemo, sodimo pa, da si je z ukinitvijo obveznega pouka slovensščine na gimnazijah povzročila slabo uslugo, saj bi bili prav absolventi koroških gimnazij dragocen kader bodočih uradnikov z znanjem obeh jezikov.

Ob koncu pa je v članku rečeno:

Te pripravljenosti za »aktivno koeksistenco« obeh narodnostnih skupin žal ni moč ugotoviti. Ne dvomimo, da bo slovenska gimnazija jeseni res začela s poukom s solidnimi učitelji in vso potrebno opremo, ne vemo pa, če je bil še pred koncem tekočega šolskega leta objavljeni sklep najsrečnejši uvod v novo obdobje odnosov med Slovenci in Nemci na Koroškem. Sodeč po nekaterih člankih v avstrijskih časopisih — res da ne v najboljših — je bil sklep sprejet z »olajšanjem«. Če je to res, in ministrski odlok to kvečjemu potrjuje, se ne moremo znebiti občutka, da si avstrijska javnost rešitev vprašanja predstavlja drugače kot Korošci. Odlok je kljub ustanovitvi slovenske gimnazije v jeseni v primerjavi s sklepom začasne koroške deželne vlade o šolstvu iz 1945. leta korak nazaj.

PO ŠIRNEM SVETU

New Delhi. — Na zadnjih volitvah v Indiji, ki so trajale več tednov, je največ glasov pridobila Komunistična stranka Indije, in sicer je zanjo glasovalo 11.448.000 volivcev, medtem ko jih je na splošnih volitvah leta 1952 glasovalo zanjo le 5.300.000. Močno pridobila je tudi Kongresna stranka, ki je dobila 54.000.000 glasov. Nekoliko nazadovala je Socialistična stranka Indije, kar pa gre predvsem na račun povečanja KP.

Berlin. — Tajnik vzhodnonemške enotne socialistične stranke Walter Ulbricht je dejal, da bodo v Vzhodni Nemčiji 23. junija občinske volitve. Ulbricht je imel govor v berlinskem radiu, v katerem je med drugim pozval ZDA, naj »osvobodijo Zahodno Nemčijo zvez s severnoatlantskim paktom in ne delajo iz nje oporišča za atomsko vojno«.

London. — Predstavniki domah zahodnoafriške kolonije je soglasno sklenil zahtevati od britanske vlade, da postane Nigerija do leta 1959 neodvisna država v okviru Britanske skupnosti narodov. To bodo zastopniki Nigerije zahtevali na ustavni konferenci v Londonu konec maja. Opozicija pa je zahtevala, da postane Nigerija samostojna in neodvisna že letos.

Tunis. — Prebivalstvo Tunizije je množično protestiralo proti vojaškim operacijam francoskega letalstva v zadnjih dneh. Trgovci so iz protesta zaprli svoje lokale, delavci posameznih podjetij in rudnikov pa so prekinili z delom. Predstavniki Tunizijcev so izročili francoskim oblastem tudi protestne resolucije.

Jeruzalem. — Izraelska vlada je sklenila poslati v Sueški prekop ladjo, da bi ugotovila, kakšno je egiptovsko stališče do plovbe izraelskih ladij skozi Sueški prekop. Uradni predstavnik zunanjega ministrstva v Jeruzalemu je izjavil, da imajo izraelske ladje pravico do neoviranega prehoda skozi prekop po resoluciji Varnostnega sveta iz leta 1951.

Alžir. — Francoski poveljnik v zahodnem sektorju Alžira general Bollardiere je odstopil, da tako protestira proti nečloveškim metodam, ki jih uporablja francoska vojska v Alžiru. Bollardiere je že odpotoval iz Alžira in pred odhodom izjavil, da sedanje ravnanje oblasti blati čast francoske armade.

Teheran. — Vsi iranski časopisi so zadnje dni skoro odkrito pisali, da je bil glavni predmet razgovorov med zahodnonemškim kanclerjem Adenauerjem in iranskimi državniki — nafta. Tako piše na primer časopis »Teheran«, da je bila beseda o novem evropsko-iranskem združenju, ki naj bi dalo Perziji kapital in potrebna tehnična sredstva za izkoriščanje naftinih polj.

Varšava. — Poljska vlada je sprejela sklep o ukinitvi omejitev potrošnje bencina, ki so jih bili uvedli lani. Vlada je hkrati pooblastila svojega predstavnika, da lahko v primeru potrebe uveljavi omejitve v potrošnji bencina v obdobju največje porabe tekočih goriv.

Pariz. — Tunizija in Maroko bosta še naprej nudila alžirskemu narodu vso moralno oporo, da bo našel miroljubno rešitev alžirskega vprašanja v skladu z ustanovno listino OZN o spoštovanju pravic vseh narodov do samoodločbe. Takšen je bil sklep teden dni trajajočih razgovorov, ki jih je imel v Maroku tunizijski predsednik Habib Burgiba. Obe državi sta se sporazumeli tudi za skupno zunanjo politiko in podpisali sporazum o kulturnem in gospodarskem sodelovanju.

Kairo. — Egiptovska uprava Sueškega prekopa je poslala okrožnico pomorskim družbam, v kateri so začasni predpisi o pobiranju prevoznih pristojbin od ladij, ki uporabljajo Sueški prekop. Pristojbine je treba plačevati Egiptu v egiptovski valuti. Okrožnica dodaja, da je pristojbine mogoče plačati tudi v drugih valutah, sprejemljivih za Egipt.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Avstrijski izvoz električne energije

V letu 1956 je zabeležilo avstrijsko elektro-gospodarstvo znaten presežek v izvozu. Uvoz električne energije iz sosednjih dežel je znašal 319,3 milijona kWh v vrednosti 85,3 milijona šilingov, izvozila pa je Avstrija lani 1541,8 milijona kWh v vrednosti 292,5 milijona šilingov. Pri tem je treba upoštevati, da je bil uvoz v glavnem omejen na kalorični tok, za katerega je morala Avstrija plačevati 27 grošev za kWh, svoj tok pa je prodajala po 19 grošev za kWh.

Razvoj mlekarstva v Jugoslaviji

Pred zadnjo vojno je bilo v Jugoslaviji okoli 750 pomembnejših mlekar, ki pa so bile razmeroma slabo opremljene. Med vojno so tudi te mlekarne utrpeli občutno škodo, saj jih je bilo mnogo popolnoma, še več pa delno porušeni. Zato so morali po vojni posvetiti mnogo skrbi obnovi mlekarstva in so do lani zgradili 15 velikih sodobno opremljenih ter 30 manjših konzumnih mlekar. Zmogljivost mlekar se je s tem zvišala na 815.000 litrov konzumnega mleka na dan.

Nad milijon avtomobilov v enem letu

V preteklem letu je bilo v nemških avtomobilskih tovarnah izdelanih 1.073.084 avtomobilov. Tako je lani avtomobilska industrija v proizvodnji vozil v Nemčiji prvič prekorčila mejo enega milijona. Proizvodnja znanih ljudskih vozov ima največji delež in sicer znaša 36,9 odstotka. Od 484.698 izvoženih avtomobilov pa je tvrdka Volkswagen zastopana s 44,9 odstotka. Tudi v svetovnem merilu izvoza osebnih avtomobilov (brez vzhodnega bloka) je tvrdka Volkswagen močno zastopana. Tako je bila v prvi polovici leta 1956 zastopana s 14,8 odstotka, kar brez dvoma predstavlja velik uspeh in priznanje tej tvrdki, ki izdeluje visoko kvalitetne in tudi ne preveč drage avtomobile.

Šiptarska narodna manjšina v Jugoslaviji

KULTURNE DROBTINE

Avstrijski književniki v Jugoslaviji

Prihodnji teden bo odpotoval v Jugoslavijo predsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva na Dunaju pisatelj Oskar Maurus Fontana. Za 9. april je predvideno, da bo na filozofski fakulteti zagrebške univerze in v avstrijski čitalnici bral iz svojih del.

Sredi aprila odpotuje v Jugoslavijo še en avstrijski književnik, romanopisec in dramatik Kurt Frieberger, ki bo 16. aprila imel predavanje o Stefanu Georgeju.

Na Dunaju bo gostovala skupina „Comedie Francaise“

Meseca junija bo v okviru dunajskega festivala gostovala na Dunaju svetovno znana francoska gledališka skupina »Comedie Francaise«, ki bo uprizorila v Burgtheatru Molierovo komedijo »Častni meščan«.

Švica razstavlja plakate v Ljubljani

Do vključno 14. aprila bo v Ljubljani v Grafični dvorani Moderne galerije odprta razstava švicarskih plakatov. Razstavljenih je sto plakatov, nastalih v zadnjih letih. Razdeljeni so na razne panoge: prevladujejo plakati gospodarsko-poslovnega značaja, ostali so namenjeni propagandi turizma, umetnostnih in drugih razstav ter kulturnih prireditve, mnogi pa so posvečeni tudi raznim socialnim akcijam. Razstavljeni dela nazorno dokazujejo, da je ta panoga grafike v Švici na zelo visoki stopnji razvoja.

Aškerčev zbornik

V lanskem jubilejnem Aškerčevem letu so v Celju sklenili, da bodo pripravili in izdali poseben Aškerčev zbornik. Pred kratkim je Celjska tiskarna pričela s tiskanjem te knjige, ki jo je uredil upravnik celjske študijske knjižnice Vlado Novak. Med sotrudniki pri zborniku, katerih je bilo nad 20, so tudi imena znanih slovenskih literarnih strokovnjakov, kakor dr. Marja Boršnik, dr. Anton Slodnjak, Josip Wester, Janko Glaser, France Dobrovoljc, Alfonz Gspan, Viktor Smolej in druga.

Razstava novinarjev-fotografov

V Amsterdamu so pred nedavnim odprli razstavo fotografov-novinarjev, na kateri sodelujejo novinarji iz 20 držav. Razstava obsega 700 fotografij, ki so jih izbrali izmed 2000 vposlanih del. Najboljše slike so bile tudi nagrajene.

kot 14 let — proti jugoslovanskemu povprečju z 32,4 %. Pri drugih narodnih manjšinah je odstotek otrok veliko nižji: pri Madžarih na primer znaša ta odstotek samo 24,7.

Zgodovinarji in demografi predpostavljajo, da je neka zveza med tem velikim prirodnim prirastkom Šiptarjev in položajem, ki ga danes zavzemajo v Jugoslaviji. V mnogih področjih rodovitnega Kosova, Metohije in Makedonije, kjer so v glavnem koncentrirani, Šiptarji ne predstavljajo avtohtonega prebivalstva, ampak so doseljenci, ki so se tod naselili v teku turške vladavine na Balkanu. Selili so se iz svoje prvotne domovine Albanije na sever in vzhod ter tako tekom časa naselili znaten del Jugoslavije. Manjše skupine Šiptarjev so se naselile tudi v Dalmaciji, Istri in Sremu. Večina teh manjših izoliranih skupin se je slavizirala. Kompaktne skupine Šiptarjev obstojajo danes samo v Srbiji, kjer jih živi 532.000, v Črni gori 23.000 in v Makedoniji 134.000. V skupnem številu prebivalstva Srbije so Šiptarji udeleženi z 8,2 %, v avtonomni pokrajini Kosovo — Metohija s 33,4 %,

v Makedoniji s 17,1 % in v Črni gori s 5,2 odstotka.

Po socialni strukturi, katero je prvič odkril popis prebivalstva leta 1948 (končni in detajlni podatki iz leta 1953 še niso objavljeni), je šiptarska narodna manjšina zelo enostavna. Največji delež odpade na poljedelce, in sicer se 84,1 % Šiptarjev bavi z obdelovanjem zemlje, delavcev in učencev v gospodarstvu je 9,1 %, rokodelcev in obrtnikov 2,2 %, uslužbencev 2,8 %.

Za pravilno pojmovanje današnje socialne strukture Šiptarjev je treba upoštevati dejstvo, da ta narodna manjšina v stari Jugoslaviji ni imela nobene šole in nobenega svojega lista ali časopisa. Takrat so namreč upoštevali samo one narodne manjšine, katerih pravice so bile zajamčene po mednarodnih pogodbah, kar pa pri Šiptarjih ni bil primer. Ker v obdobju med obema vojnama Šiptarji torej niso imeli svojih lastnih šol, se tudi niso mogli dvigniti z nizke kulturne ravni in primitivne plemenske organizacije, v kateri so živeli prav do konca turške vladavine na Balkanu po balkanskih vojnah v letih 1912—1913. Še leta 1948 je bilo kljub mnogoštevilnim analfabetskim tečajem, skozi katere je šlo od 1945. leta 155.600 Šiptarjev na Kosovem, je bilo med njimi od 40. do 48. leta starosti 83 % nepismenih, med ženskami pa celo 98 odstotkov.

Teh nekaj podatkov nazorno kaže, kakšen je bil položaj šiptarske narodne manjšine v stari Jugoslaviji, v prihodnji številki pa bomo v kratkem pokazali, kako Šiptarji živijo danes.

Gledališče narodov v Parizu

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, je beograjska Opera z uprizoritvijo »Don Kihota« otvorila Gledališče narodov v Parizu. Slavnosti ob otvoritvi so bile pod pokroviteljstvom predsednika francoske republike.

Sklep o ustanovitvi mednarodnega gledališča so sprejeli pred dvema leti na kongresu mednarodnega gledališkega instituta v Dubrovniku. Novo gledališče bo delovalo kot samostojna mednarodna ustanova, vodi ga pa zdaj A. M. Julien, eden najboljših predstavnikov pariškega gledališkega življenja.

Letošnja sezona novega mednarodnega gledališča bo zaradi nekaterih začetnih težav trajala le štiri mesece, za pozneje pa predvidevajo, da bodo letni spored razširili vsaj na pol leta. V ožjem odboru gledališča so predstavniki gledališkega življenja Pariza in glavni tajnik mednarodnega gledališkega instituta, medtem ko bodo širši odbor, ki se bo sestajal dvakrat v letu in potrjeval delovne načrte, sestavljali predstavniki Amerike, Anglije, Francije, Italije, Jugoslavije in Norveške.

Za letos so poleg ansambla beograjske Opere predvideni še nastopi naslednjih gledaliških skupin: Dramski ansambel in Komična opera iz Berlina, Dramsko gledališče iz Bohuma z deli Berta Brechta, Schillerjevo gledališče iz Berlina, Wuppertalski balet in drugi. Angleški teden v Gledališču narodov bo posvečen Shakespearu. Poleg tega bodo sodelovali Romuni s svojim Marionetnim gledališčem, In-

dija z eno izmed baletnih skupin, najboljši ansambli Irske, Italije in Amerike, za zaključek sezone pa bodo na sporedu francoske gledališke stvaritve.

Med sezono Gledališča narodov bodo imeli v Parizu vrsto sestankov in posvetovanj, na katerih bodo gledališki strokovnjaki iz vseh kontinentov obravnavali tekoča gledališka vprašanja.

Najboljši so bili odlikovani z „Oscarjem“

V filmskem svetu je najvišje odlikovanje tako imenovani »Oscar«, ki ga vsako leto podeljuje Ameriška akademija za filmsko umetnost in znanost. Le najboljši so deležni te najbolj privlačne nagrade, ki jo vedno podeljujejo v okviru velike slavnosti.

Tudi ob podelitvi letošnjih »Oscarjev« je bila velika svečanost, ki so se je udeležili ugledni filmski umetniki, režiserji, direktorji, producenti in igralci, oddajali pa so jo tudi po televizijski mreži.

Najlepše priznanje je letos vsekakor dosegla Ingrid Bergman, ki si ni le v drugič osvojila zlati kipec (prvega Oscarja je prejela že leta 1944), marveč si je po dolgih letih spet pridobila naklonjenost Amerike. Letos je prejela nagrado na vlogo Anastazije v istoimenskem filmu.

Oscarja za najboljšo moško vlogo so prisodili ameriškem igralcu ruskega po-

rekla Yul Brynnerju za vlogo kralja v filmu »Kralj in jaz«. Za najboljšo režijo je prejel Oscarja režiser filma »Velikan« George Stevens, za najboljši stranski vlogi pa sta prejela priznanje Anthony Quinn in Dorothy Malloney.

Za najboljši ameriški film v preteklem letu je bil proglašen film »V 80 dneh okoli sveta«, za najboljši tuji film pa »Cesta« italijanskega režiserja Fellinija. Kot najboljši dokumentarni film sta prejela nagrado francoski film »Svet tišine« in ameriški film »Resnična povest o državljanski vojni«, medtem ko je »Rdeči balonček« prejel Oscarja kot najbolj izviren kratkometražni film. Najboljši črno-beli film je »Nekdo me ljubi«, najboljši barvni film pa »V 80 dneh okoli sveta«. Za scenarij je prejel nagrado scenarist filma »Velikan« Robert Rich, za najboljšo pesem pa je bila proglašena »Kar bo, bo« iz filma »Človek, ki je preveč vedel«.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Prav tako 9. novembra 1948 sta zunajna ministra dr. Karl Gruber in grof Carlo Sforza v Rimu podpisala tudi »Konvencijo avstrijske zvezne vlade in vlade Republike Italije za ureditev olajšanega cestnega prehodnega prometa med Severno Tirolsko in Vzhodno Tirolsko preko italijanskega ozemlja.« Dogovor omogoča olajšan avtomobilski osebni in tovorni promet po državni cesti Brenner — Franzensfeste (Fortezza) — Sillian (Passo Dra-va) za avstrijske državljane. Dovoljenje se dobi za enkratni prehod ali pa stalno za dobo enega leta. Prehod osebnih avtomobilov je dopusten ob vsakem času ako vozilo ne uporablja več kot šest oseb. Ustavljanje je teoretično prepovedano, motorna kolesa imajo za premaganje proge 4 ure, osebni avtomobili 5 ur, avtobusi in tovorni avtomobili 7 ur časa. Vso prtljago in blago je možno brez pregleda in carine prevoziti na osnovi potrjila avstrijske carine, da je v potrdilo navedeno blago s carinskim pečatom zavarovano za zopetni izvoz iz Italije v Avstrijo. Italijanski carinski organi ne vršijo carinskega pregleda, samo na zunaj se prepričajo o nedotaknjenosti avstrijskih

carinskih plomb. Prevoz z linijskimi avtobusi je možen brez potnih listov, vendar spremljajo avtobuse italijanski organi. Tovorni promet se izvaja v posebnih avtomobilskih konvojih dnevno ob 9.00 in 14.00 uri v vsako smer, prav tako pod nadzorstvom italijanskega spremstva. Omenjeni olajšani avtomobilski prehod je prost vseh cestnih taks ter tudi na italijanskem ozemlju zanj zadostuje avstrijsko zavarovanje, v slučaju škode se izplačilo odškodnin izvrši v Italijo. Vendar so pristojna za nezgode italijanska sodišča. Prevoz vojaških formacij in orožja je izključen, za prevoz živine in rastlin veljajo posebni predpisi.

Dogovor je istotako sklenjen za nedoločeno dobo, odpovedni rok je eno leto. Bil je odobren po avstrijskem parlamentu ter 1. junija 1949 ratificiran. Dogovor je stopil v veljavo 10. majnika 1949.

Poseben »Accordo« med avstrijsko zvezno vlado in italijansko vlado o ureditvi obmejnega prometa je bil parafiran 18. marca 1949 ter podpisan v Rimu 2. avgusta 1951. Predvideva poseben obmejni pas 5 do 15 km globine vzdolž meje obojestransko, tako da zajema 17 ob-

čin province Bozen, 5 občin province Bel-luno in 18 občin province Videm (Udine).⁷⁾ Obmejnemu prebivalstvu tega pasu je olajšan stalni prehod meje s posebno propustnico, carine prost je medsebojni blagovni promet v zvezi z obdelavo zemljišč, koriščenjem gozda, paše, servitutov itd. Nadalje so v njem določene posebne carinske in uvozne olajšave in prost uvoz določenih malih količin živil in življenjskih potrebščin za stalne prebivalce obmejnega pasu. Dogovor je stopil v veljavo 2. avgusta 1951.

Vendar je Italija daleč preko okvira tega že v dobi pred priključitvijo Avstrije k Nemčiji med obema državama obstoječega obmejnega dogovora na osnovi določil Pariškega sporazuma sklenila nov širokogruden gospodarski dogovor z Avstrijo, v gospodarskih krogih obeh držav splošno znan pod označbo »Accordino« z dne 1. marca 1949. S tem je bila izpolnjena točka 3, lit. d) Pariškega sporazuma. V posebni prednostni pogodbi so bile določene olajšave blagovne izmenja-

⁷⁾ Pripomba: V obmejni pas videmske pokrajine spadajo tudi občine Trbiž (Tavisio), Pontabelj (Pontebba) in Naborjet (Malborghetto) v Kanalski dolini. Na korški strani pa obmejne občine Podklošter, Straja vas, Ziljska Bistrica, Blače, Brdo in nemške občine vzdolž meje Ziljske doline.

ve med avtonomnim področjem Trentino-Alto Adige na italijanski strani ter Tirolsko in Predarlško na avstrijski strani. Vsa blagovna izmenjava v okviru tega posebnega trgovskega dogovora omogoča dodatni izvoz in uvoz blaga obeh obmejnih področij preko količin in omejitev splošne trgovske pogodbe med prizadetima državama ter dodatno k zgoraj navedenim olajšavam splošnega obmejnega dogovora. Za olajšanje te dodatne blagovne izmenjave navedenih obmejnih področij sta dovolili centralni vladi obeh držav dodatni medsebojni kredit do višine 400.000 US dolarjev ozir. 250 milijonov ital. lir. Blagovna izmenjava se odvija po posebnih blagovnih seznamih. Lista A obsega blagovne vrste iz vsakokratnega področja, določene za dodatni izvoz ali uvoz po predvideni količini ali vrednosti, lista B pa našteva blagovne vrste, ki uživajo do določene količine ali vrednosti carine prosti uvoz ozir. izvoz, ako je dokazan njihov izvor iz pogodbenega področja.

Ce upoštevamo, da je vsled podnebnih in zemljepisnih razlik pogodbenih področij blagovna izmenjava že v okviru splošnih trgovinskih pogodb med Avstrijo in Italijo izredno živahna in široka, nam je tem lažje ocenjevati veliki pomen dodatnega trgovskega sporazuma za gospodarski razvoj in utrditev nemške manjšine. (Nadaljevanje sledi)

Zgornja vesca

Dobro desetletje je že poteklo po drugi svetovni vojni. Rane, krvaveče in bridke, pa še niso povsem zaceljene. Znova se je odprla taka rana tudi v ljubečem srcu naše Čeglove matere. Imela je sina edinca, ki ga je ljubila iz vse svoje globine, v katerega je stavila tudi vse nade za bodočnost, ker je bil Tonej nad vse dober sin, močan, skrben in delaven. Prišla je vojna, grda krvava in grozna, ki so jo izzvali nacistični rjavosrajčniki. Kakor stotisoče drugih, tako so vpoklicali tudi Čeglovega Toneja, mu vsilili morilno orožje v roke in ga učili streljati, ne morda divjad, temveč hoteli so, da bi streljal ljudi. Upiralo se mu je, da bi se tolkel za tuje koristi, toda kljub temu so ga prisilili na fronto. Na fronti pa ni milosti, ker tudi vojak na drugi strani je prisiljen, da strelja, mori in ubija. Vojna je grda reč in tudi Čeglova mama je po dolgih treh letih, bilo je decembra 1941, dobila obvestilo, da je njen sin Tonej hudo ranjen obležal na ruski fronti.

Ko je vojna končno minila, se sin ni vrnil in zaskrbljena mati je čakala med strahom in upom. Leta so minevala, ali o Toneju ni bilo nobene vesti. Mati je uvedla vse možnosti poizvedovanja o Tonejevi usodi ter ga je pustila iskati tudi po raznih tozadevnih ustanovah. Čakala je dolgo in šele pred nedavnim letos je dobila sporočilo, da so njenega sina spoznali za mrtvega. Iz stolpa line je turobno odmeval zvon in spet smo se zamislili v grozote vojne ter si bolj kot vsak dan zaželeli, da bi zavladal na svetu trajen mir, ki je mogoč, če gre vse po pravici.

Trpeči Čeglovi materi iskreno sožalje vseh znancev iz bližnje in daljne okolice! Tožalža ji je, da ji pomaga pri gospodarstvu Tonejev bratranec Pepej, ki bo nekdanj tudi prevzel Tonejevo dediščino. Vzpodbudno je, da Pepej tudi lepo skrbi za potrto mater in ji lajša bridkost, ki se ne da predružačiti. Želimo, da bi preživela s Pepejem še mnogo srečnih let.

Velikovec

Od 1. aprila dalje obratuje okrajni urad zbornice za obrtno gospodarstvo ne kot doslej v 10. Oktoberstrasse 126, temveč v Klagenfurter Vorstadt 14, pritličje (nasproti okrajnemu glavarstvu). Uradne ure se pričnejo ob 7.30 uri.

Bilčovs

Na Jožefo, dne 19. marca so naši domači igralci spet nastopili na našem društvenem odru. Gledalci, ki so napolnili dvorano pri Miklavžu, so z zanimanjem spremljali potek veseloigre »Krojač postane zdravnik«. Prav vse je zajela veselost in razigranost ob zelo lepem podajanju posameznih prizorov. Igralci so se potrudili in igrali res vsi brez izjeme prav dobro.

Hkrati tudi poročamo, da pripravljajo naši prosvetaši za cvetno nedeljo dne 14. 4. lepo in globoko zamišljeno igro »Kalvarija in vstajenje duhovniške matere«. Tega dne hočemo proslavo naših mater združiti tudi v igro in vabimo vse matere, da se v velikem številu udeležijo te kulturne prireditve, ki je v prvi vrsti namenjena njim. Seveda pa vabi društvo tudi vse druge, da se ob pol osmi uri zvečer udeležijo naše prireditve.

Tujski promet v Celovcu se ugodno razvija

Tiskovna služba celovškega magistrata poroča, da izkazuje gibanje tujskega prometa v Celovcu v prvih dveh letošnjih mesecih precejšen napredek. Statistika navaja, da se je število obiskov v Celovcu v primeri z istim časovnim razdobjem v minulemu letu dvignilo za 15 odstotkov, število nočnin pa celo za 21,5 odstotka. Posebno uspešen je bil tujski promet meseca januarja, ko so našli 26 odstotkov obiskovalcev in 56 odstotkov nočnin več, kakor januarja 1956. Februarja letos so ugotovili 6-odstotno zvišanje obiskovalcev, zanimivo pa je, da so nočnine padle za 2 odstotka.

Dočim je število inozemskih gostov v obeh mesecih ostalo približno enako, se

Občni zbor SPD „Bisernica“ v Celovcu

Preteklo soboto zvečer je imelo Slovensko prosvetno društvo »Bisernica« svoj občni zbor. Z mnogih strani so v Celovcu živeči in zaposleni Slovenci izražali željo, da bi društvo, ki ima lahko vse pogoje za živahen in pester razmah, čimbolj izpolnilo vrzel, ki jo v Celovcu živeči Slovenci čutijo, to je po zbiranju in skupni družabnosti, sodobni prosveti, odrski in pevski dejavnosti ter postrežbi zdrave, plemenite in organizirane zabave, kakor tudi razvedrila.

Doslej, posebno ob začetku svoje obnove, je SPD »Bisernica« izpolnjevalo svoj namen na različnih področjih. V zadnjem času je delovanje nekoliko zastalo in so temu vzrok razne službene spremembe več odbornikov od zadnjega občnega zbora, ki so vstopili v druga službena razmerja. Razvoj pevskega gibanja je zaostal, ker pevovodja po svojem novem službenem razmerju ni več mogel sodelovati, kakor bi bilo zaželeno. Tudi pred-

sednik je vstopil v drugo službo in še marsikateri drugi neizogibni razlogi so nastali, ki se naj v bodoče spet odstranijo, da se društvu odprejo nove možnosti za uspešno delovanje. Lepo nalogo je »Bisernica« med drugim izvajala s tem, da je iz centralne knjižnice mnogim celovškim Slovincem izposojala knjige in z uspehom priredila tečaj za slovenski jezik.

Kazalo je, da si je novi odbor pod predsedstvom Andreja Milonika in s tajnikom Andrejem Moharjem osvojil zavestno dolžnost, da bo društveno prosvetno življenje v Celovcu krepko razgibal. Med več drugimi načrti je zelo razveseljivo, da bo zaživel tamburaški odsek, ki mu bo SPZ prikrbela potrebne instrumente, kar bo brez dvoma zelo koristilo povezavi slovenske mladine v Celovcu. Želimo novemu odboru »Bisernice« mnogo uspeha, da bo društvo lahko postalo zgled in vzor organiziranega našega prosvetnega življenja na Koroškem.

Kotmara ves

Minuli ponedeljek smo položili v grob zelo mlado truplo. Mlada Rutarjeva družina je izgubila sinčka Fridija, starega komaj 2 meseca. Mamo in očeta je ob tej izgubi zadela grenka bolelost in bridka žalost. Vsi, ki Rutarjevo družino poznamo, iskreno sočustvujemo!

Kajzaze pri Bilčovsu

Razmeroma majhna je naša vas, kljub temu pa nas v zadnjem času prav pogosto obiskuje bela smrt. Zato moramo danes poročati spet žalostno vest: zapustil nas je najstarejši vaščan, Krištofov oče Jakob Maierhofer. V soboto, dne 30. marca smo ga ob veliki udeležbi žalnih gostov spremili na kraj njegovega zadnjega počitka na pokopališču v Bilčovsu.

Z rajnim Krištofovim očetom je legel v grob delaven in skrben mož, ki je vse svoje življenje posvetil dobrobiti družine. Doma je bil pri pd. Krajncu v Podjerkberku. Kot mlad in podjeten mož se je priženil k pd. Muškovniku na Muškavi, kjer si je ob veliki štedljivosti in s pridom uredil svoje posestvo, pozneje pa še dokupil pd. Bistovo posestvo v Spodnji Vesci in Krištofovo posestvo v Kajzazah.

Nekaj finančnih problemov celovške občine

Pred nedavnim je namestnik celovškega župana Pogatschnig v radio-oddaji obravnaval finančne zadeve celovške občine. Dejal je, da ima občina 81 milijonov šilingov dolga na izposojilih, kar pa ni smatrati za senzacionalno. Celovška občina je že v letih 1908 in 1910 najela dvoje posojil v višini današnje vrednosti 250 milijonov šilingov. Mesto pa je štelokrat le 29.000 prebivalcev, torej za polovico manj, kakor danes. Takratni dolg je bil seve izravnana zaradi inflacije po prvi svetovni vojni.

Kakor je znano, je bilo mesto med drugo svetovno vojno z bombardiranjem precej razdejano in obnova je bila nujna.

Pri Krištofu je preživljal tudi svoj življenjski večer ter dosegel starost 79 let.

Naj se blagi pokojnik mirno odpočije od svojega trudapolnega življenja, vsem žalujočim otrokom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Škofiče

Pri nas se je primeril sicer le majhen, kljub temu pa značilen dogodek, o katerem naj zvedo tudi drugod. V trgovini v okolici Škofič je neka stranka kupovala svoje potrebščine. Kakor je pri nas običaj že vedno, je svoje naročilo povedala v našem domačem slovenskem jeziku. Druga stranka, ki je bila tudi v trgovini, pa se je razhudila, ko je slišala slovensko besedo, in smatrala za potrebno, da se posluži stare, obrabljen in šepave nacistične parole: Kärntner sprich deutsch! Pravzaprav ne smatramo za potrebno, da bi o tem zgubljali besede in prostor, toda značilno je le: ali so to klavni ostanki nacistične miselnosti ali pa je tak prostaški način že uspeh obnovljenih organizacij Südmärke in kakšnih drugih podobnih Bundov. Imen prizadetih, gre za dve ženski, ne imenujemo, lahko pa z njimi postrežemo vsak čas.

Nikakor pa ni šlo, da bi ogromna bremena investicij naložili samo sedanji generaciji ter je kazalo, da se razdelijo na daljšo dobo. Doslej je celovško mesto investiralo za obnovo 146,5 milijona šilingov in si je moralo v ta namen izposoditi 81 milijonov šilingov. S to vsoto je gradila mestna občina stanovanjske hiše, šole, otroške vrtnice in druge zgradbe, ki služijo socialnim namenom. Med drugim je občina izboljševala tudi ceste in trge, kanalizacijo, pospeševala nove naselitvene kraje, olepšavala mesto itd.

Obnova je stala ogromne vsote, če spomnimo, da je bilo ob 48 bombardiranjih poškodovanih veliko prometnih komunikacij in preskrbovalnih naprav, v 2899 porušeni hišah pa je bilo uničenih 10.000 stanovanj.

Za gradnjo stanovanj je celovška občina potrošila od leta 1945 dalje okoli 57 milijonov šilingov. Za šole je izdala skupno 28 milijonov šilingov ter za preskrbovalne ustanove 8 milijonov šilingov. Z obnovo je mesto precej spremenilo svoj obraz ter se mnogi tujskoprometni in gradbeni strokovnjaki zelo pohvalno izražajo o napredku in smotrnosti mestnih naprav.

Razumljivo je, da občina iz običajnih letnih virov ni zmogla tako visokih vsot ter se je morala zadolžiti. S posojilom pa bodo bremena porazdeljena tudi na poznejše generacije. Nasproti dolgovom v znesku 81 milijonov šilingov stoji vrednost 250 milijonov šilingov občinskega premoženja, v katerem pa mestni obrati še niso všteti, ker vodijo lasten račun.

Droben utrinek s pevske vaje

Pevski zbor naših prosvetnih društev v pliberški okolici spet pridno in redno vadi. Pevovodja Foltej Hartmann se potruži in prihaja iz daljnih Kort in vedno so ga fantje-pevci iskreno veselili, ker je zbor s svojo dobro, spretno in tovariško interpretacijo vzgojil na lepo višino pevske kvalitete. Mnogi ljudje, ki jim je pesem posebno pri srcu, željno poslušajo pevce že pri vajah in se takrat vedno radi dalje zadržijo v njihovi bližini.

Minulo nedeljo so fantje-pevci ob svoji vaji doživeli še posebno prijetno presenečenje. Slučajno se je mudil na obisku v Pliberku gospod konzul Mladen Devide. Tudi za njega je bilo to naključje nepričakovano veselje ter je z radostjo poslušal lepo prinesene narodne in umetne pesmi. Svojemu zadovoljstvu je dal duška tudi s tem, da je natakarcu Pepci naročil, naj pevcem postreže s tekočim grozdom, kar je delovalo kakor »olej«, da je pesem še bolj navdušeno in spontano donela in kipejala iz prepornih prs. Nepričakovana navzočnost visokega gosta, prav tako ljubitelja lepega petja, je bila za pevce zares prisrčno in vzpodbudno doživetje, o katerem so navdušeno pripovedovali tudi svojim znancom in tovarišem v okolici.

Odlikovanje deželnega glavarja Wedeniga

Avstrijska družba Rdečega križa je podelila deželnemu glavarju Wedenigu zlato zaslužno kolajno za posebne zasluge, ki si jih je pridobil za Rdeči križ. Visoko odlikovanje mu je izročilo odposlanstvo deželne zveze Rdečega križa, sestoječe iz prezidenta Goessa, namestnika prezidenta medicinskega svetnika Kimeswengerja, deželnega šolskega nadzornika Sacherja in deželnega sekretarja Holzingerja.

Celovec

Matični urad v Celovcu je leta 1956 zabeležil 2439 rojstev, 691 porok in 1219 smrtnih primerov. Celovčanov samih se je rodilo 983, ostalih 1456 pa je bilo iz drugih krajev. Med celovškimi novorojenčki je bilo 525 fantov in 458 deklet. Nezakonskih otrok je bilo 161, to je 16 odstotkov. Med novorojenčki, katerih matere so izven Celovca, se je rodilo okoli 15 odstotkov nezakonskih otrok. Med 1219 umrli je bilo 764 Celovčanov, med temi 370 moških ter 394 žensk. V primeri s statistiko iz leta 1955 je bilo lani 78 smrtnih primerov manj, rojstev pa 219 več. Ugotavljajo tudi, da nova modna imena, ki jih starši izbirajo otrokom, vedno bolj izpodrivajo stara udomačena imena. Modna imena izvirajo pogosto iz filmov in romanov.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 6. 4. do četrtega, 11. 4. 1957 film:

»Nesmrtno srce«

(»Das unsterbliche Herz«)

v soboto, 6. 4. ob 20. uri v Ledincih pri Rauschu;
v nedeljo, 7. 4. ob 15 uri na Beli pri Sorgerju;
v nedeljo, 7. 4. ob 20. uri v Globasnici pri Šoštartju;
v torek, 9. 4. ob 20. uri v Šmihelu pri Šercerju;
v sredo, 10. 4. ob 20. uri v Škofičah pri Schützu;
v četrtek, 11. 4. ob 20. uri v Bilčovsu pri Miklavžu.
Film za mladostne ni dostopen!

KOLENDAR

Petek, 5. april: Vincencij
Sobota, 6. april: Sikst p.
Nedelja, 7. april: Herman
Ponedeljek, 8. april: Albert
Torek, 9. april: Tomaž
Sreda, 10. april: Mehtilda
Četrtek, 11. april: Leon V.

S čim se hrani najbolj zdrav narod na svetu?

Ameriški učenjaki so ugotovili, da so najbolj zdrav narod zamorci plemena Bantu v Južni Afriki. Zanimivo pa je, da so obenem ugotovili, da se ljudje tega plemena ne hranijo v dovoljni meri.

Zamorci Bantu se hranijo namreč izključno z žitaricami, sočivjem in sadjem. Pri svoji prehrani ne poznajo maščob, rabijo zelo malo kalcija in vitamina D.

Ta prehrana jih obvaruje pred vnetjem slepiča, pred raznimi tvori, sladkorno boleznijo, poapnenjem žil (arterioskleroza), srčnimi boleznimi in rakom. Zdravniki se zelo čudijo, ker žene Bantu rodijo skoraj brez bolečin zdrave in krepke otroke in imajo pri dojenju nenavadno mnogo in zelo dobrega mleka, čeprav se hranijo s tako preprosto hrano, kot smo zgoraj omenili.

Ko začnejo otroci hoditi v šolo, so tako močni in krepki, da se komaj 5 odstotkov ameriških šolarjev lahko kosa z

Bodo piloti postali odveč?

Ko so prvič pokazali avtomatične pristajalne naprave reaktivnega letala ameriške vojne mornarice, je sedel pilot v svoji kabini prekrižanih rok, letalo pa je samo pristalo.

Novi pristajalni sistem, ki naj bi ga najprej uporabljali pri letalonosilkah in kasneje tudi v civilnem letalstvu, temelji na kombinaciji radarja, radia in elektronskega stroja, ki so vsi na tleh.

Prireditelji prvega javnega nastopa letala brez pilota so povedali, da poslej letala pred pristankom ne bodo več imela težav pri pristajanju zaradi megle, slabega vremena ali teme. Dodali so, da bodo lahko avtomatično delujoča letala pristajala na krovu letalonosilke v presledkih po 30 sekund.

Strokovnjaki menijo, da bi ta sistem lahko uporabili tudi pri letalskem prometu na dolge proge. Takšna letala bi usmerjale posamezne postaje, ki bi si jih podajale med seboj, letalo pa bi brez pilota doseglo cilj in tudi avtomatično pristalo. Zaenkrat so to še načrti, vendar je prav gotovo pričakovati, da bodo ti načrti tudi uresničeni. V koliko bo s tem postal promet z letali bolj varen, pa je prav gotovo zavito v negotovost, ki preži nad človekom, če se poda na dolgo pot z letalom. Pogoste so nesreče, ki doletijo potnike in posadke nad oceani, nad hribovjem, zavitim v oblake in drugod. Strokovnjaki so neprestano na delu, da bi letalski promet napravili čim bolj varen, vendar pa še nastajajo napake, ki jih ni tako lahko prebrsti.

njimi. Poleg tega niso podvrženi zobnim boleznim in zelo hitro okrevaajo od zloma rok ali nog.

Seveda pa je zaradi pomanjkanja zdravnikov in zdravil umrljivost med otroci še zelo visoka, pri odraslih pa je pogosta bolezen na jetrih. Zdravniki so mnenja, da je podvrženost prebivalcev Bantu boleznim na jetrih pripisati dejstvu, da vdihavajo preveč železa v afriškem ozračju.

Vsekakor pa je zanimiva ugotovitev, da se najbolj zdrav narod na svetu hrani pretežno z rastlinsko hrano in da za ohranitev zdravja ni potrebno obilje, ki je v ta namen celo škodljivo.

Fantazija — hrana duha

Naše zmožnosti segajo tako daleč kot naša fantazija. Slepa pisateljica Helena Keller pravi: »Hodila sem z ljudmi, ki imajo oči polne luči, a vendar nič ne vidijo, ki ne vidijo ne morja, ne neba, ki ne vidijo ničesar, ne na cesti, ne v knjigi. Mnogo bolje je živeti v večni temi slepote, toda s čustvom in občutki in razumom, kot pa z očmi, ki gledajo, a ne vidijo. Edina tema brez luči je noč nevednosti in brezčutnosti.«

Redna vaja fantazije bi morala imeti prednost pred vzgojnimi vajami.

V Združenih državah Amerike zelo temeljito proučujejo vsa vprašanja in vzroke, zaradi katerih se kupci odločajo za nakup tega ali onega blaga, da na ta način ugotove, kaj pravzaprav najbolj pritegne kupca. Tako so v nekem primeru ugotovili, da se 81 % ameriških gospodinj med dvema sicer enakima proizvajalca odloči za nakup tistega, ki ima privlačno etiketo.

Zato so posebno proučevali blagovne etikete — oznake in ugotovili, da 54 % kupcev pritegne etikete, ki imajo velike črke, le eno petino etikete s srednjimi črkami in le zelo malo z malimi črkami. Črka naj bode v oči.

Ker pa sama velikost črke še ne more biti odločilna, so tudi zelo skrbno proučili besedilo etiket. Ugotovili so, da pri-

Kdor se ne zna čuditi, je podoben naočnikom, za katerimi ni oči.

Neka žena je občudovala Turnerjevo sliko, ki je predstavljala sončni zahod. »Toda še nikdar nisem videla takih barv pri sončnem zahodu,« je važno pripomnila; slikar pa jo je vprašal: »In si ne bi želeli, da bi jih videli?«

Največja dejanja so doprinesli ljudje, ki so si ohranili sposobnost, sanjati velike sanje.

Fantazija je tista duševna zmožnost, ki daje hrano duhu.

Velikanske gostije v Kalahu

Ob reki Tigris leži vasica Nimrud, kjer je bilo v starih časih mesto Kalah. Tu si je leta 883 — 850 pred našim štetjem zgradil razkošno letovišče asirski kralj Asurnasirpal. Bil je silak, okrutnež, obenem pa mecen vseh umetnosti. Kiparji, rezbarji, slikarji in livarji so polnili njegove palače z redkimi umetninami. Ko je gradil svoje letovišče, je umetnike preselil tja in jih kraljevsko gostil.

Poletno rezidenco asirskega kralja je odkril angleški diplomat in raziskovalec starin Sir Austen Henry Layart. V nekaj letih so izkopali čudovite kipe in reliefe in jih spravili v londonske muzeje. Od 1950 nadaljuje raziskovanja prof. dr. M. Malovan, sin jugoslovanskega izseljenca. Nedavno so pri vходу v eno izmed dvoran odkopali steber iz gostega peščenca s kipom kralja v tiari in z žezlom. Pod kraljevim kipom je besedilo 154 vrstic. Asurnasirpal je zapisal:

»Ko sem posvetil palačo v Kalahu, sem povabil 47.074 delavcev z ženami iz vseh krajev moje dežele, 5000 višjih uradnikov, odposlance iz Kindani, Katine, Suhi, Tira, Sedona, Gurguna in Malate, nadalje

16.000 prebivalcev Kalaha in 1500 uslužbenec dvora. Skupno število gostov je bilo 69.574. Deset dni sem jih gostil, kopal, mazilil, jih hranil in pojil z vinom ter jih potem srečne in zadovoljne poslal v njihove kraje.«

S ponosom našteva gostitelj ogromne količine živil, ki so bile potrebne za množično prehrano tolikega števila povabljenec. Upravitelj vladarjeve kuhinje ni imel malo skrbi, ko je sestavljal sezname. Čujmo: 2000 pitanih volov, 16.000 ovac, 1000 jagenjčkov, 500 jelenov, 500 gazel, 34.000 kosov perutnine (med njimi 500 gosi, 500 kokoši in 20.000 golobov), 10.000 rib, 100.000 jajc, 10.000 škafov piva in 10.000 mehov vina. Seznam našteva še velike količine moke, povrtine, sadja in celo dišave, porabljene za pripravljanje jedi. Med drugim omenja zmlete rožice, granatna jabolka, šipek, pistacije, janež, krešo, poper, mandlje in še veliko drugih danes že skoraj neznanih dišav.

Vse to priča o velikanskem razkošju in bogastvu nekdanjih vladarjev, ki so si grabili premoženje na račun ljudstva, ki so ga zasluževali in spravljali ob premoženje.

Spremljevalci so se začudili in tesneje pritisnili s konji do Iztoka in Radovana.

»Kaj želiš našemu gospodu, Epafroditu?«

»Smrti ga otmem!«

Oblastno je pogledal Radovan na konjike. Ves strah je izginil, pogum se je vrnil in z njim vsa modrost pretkanega godca.

»Smrti ga otme?« so ponavljali kupčevi varuhi in se spogledali ter se vsi hkrati zasmjeli.

»Na Krista, katerega moli vaš gospod, vam rečem, da ste norci, če se smejete mojim besedam!«

»Suni s konja prismojenega barbaral!« je zagodrnjal čokat jezdec in tiščal za Radovanom.

Radovan ga je slišal in se jezen okrenil na konju.

»Suni barbara, suni ga, le suni! Barbar pojde svojo pot, vaše glave pa ležejo v travo kakor posekane buče. Tako mi Krista!«

Radovan se je nerodno prekrižal preko prsi.

»Ne govori dalje! Pojdita svojo pot in pustita gospoda, ki počiva na vozu. Smrti ga otmo naša kopja in meči.«

»Šla bi dalje, ko bi imela pasje srce, kakor je tvoje! Tako pa ne grem, da rešim Epafrodita!«

Kvadriga* se je ustavila pred njimi. Lepa damaščanska preproga, obešena za sen-

co čez voz, se je zganila, in izza nje so se posvetile sive oči Grka Epafrodita.

»Epafrodit, Epafrodit!« je kričal Radovan. Trgovec je namignil, stražnik se je sklonil s konja do preproge.

»Kaj hoče ta barbar?«

»Pravi, da te otme smrti, gospod! Zdi se nam prismojen.«

Grk je razgrnil preprogo in se pokazal na vozu. Gladko obrito lice je krasil nekoliko vzbočen, šilast nos. V majhnih očeh je gorelo kakor skrite lučke, ki prodirajo v prihodnost in računajo modre račune.

»Barbar naj stopi sem!«

Radovanu so veleli razjahati. Stokajoč in polomljen je zlezal z visokega konja in si vedno otiral pot ter hodil globoko po sapo.

»Povej hitro, kaj želiš? Nam se mudi. Če si lačen, naj ti dado kruha, če si žejen, lezi na trebuh in pij. Poglej vodel!«

Epafrodit je z gosposko kretnjo pokazal na reko.

»Ne beračim, gospod. Godci nikoli ne beračijo. Če ne dajo ljudje, da zemlja in da nebo!«

Epafrodit je spustil z eno roko preprogo, konji so nategnili in kvadriga je zaškripala.

»Stoj, Epafrodit! Ne hodi v smrt! Tunjuš te čaka v zasedi!« Radovan je držal za voz in kričal. Ime hunskega glavarja je

ZANIMIVOSTI

Hitrost, ki je ne poznamo

Nemški NSU motor, ki je imel dosedanja hitrostni rekord, je sprožil plaz. Najprej je nesel s seboj novozelandskega arhitekta Wrighta. Njegov stroj »Vincent HRD« je klonil pri 320 kilometrih na uro. Novozelanec Burns, po poklicu mehanik, se je ob tej vožnji nekaj naučil. Vozil je motor s prikolico in prevozil eno miljo s hitrostjo 284 km na uro. S tem je za 4 km prehitel nemškega vozača Nolla z BMW motorjem in dosegel svetovni rekord. Lani septembra pa je prišel na tekmo vanje k Slanemu jezeru (Utaka — ZDA) 26-letni Johnny Allen. Eno miljo je z letičim startom prevozil s povprečno hitrostjo 345,2 km na uro, in sicer z motorjem 650 ccm. Allenov sedanji absolutni svetovni rekord je za 6,6 km na uro boljši od nemškega vozača NSU-podjetja.

Pod pritiskom 50.000 ton

V ZDA so spustili v pogon največjo stiskalnico, ki obratuje s pritiskom 50.000 ton. S to stiskalnico izdelujejo sedaj posamezne dele potniških letal, kakršne uporabljajo ameriške, francoske, italijanske in angleške letalske družbe.

»Baklje« odstranjujejo dim

Povsod, kjer je več industrijskih obratov, predstavlja onečiščenje ozračja resne težave. Rafinerije pri tem niso izjema.

Zato je Standard Oil v New Jerseyu napravil »brezdimno bakljo« za izgorevanje odpadnih plinov rafinerije. Ta baklja je trojni dimnik z zunanjim premerom 4 metrov in visok 10 metrov. Srednji dimnik meri 1,8 krat 3,6 metra, notranji pa 0,7 krat 1,2 metra.

V notranjem dimniku se plini pomešajo z vodno peno in tako pomešane prižgo na vrhu notranjega dimnika. Spreminjanje vode v paro odstranjuje dim.

F. S. RINŽGAN

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA

POVEST DAVNIH DEDOV

14

»Radovan, razjahajva, če hočeš. V senco leževa, da se odpočiješ. Imam čutarico vina. Glej, zate ga hranim! Hunov menda ne bo za nama.«

»Ne bo jih? Kaj ti veš? Jaz samo to vem, da moram bežati, ko me bole kosti. Kakor bi sedelo deset Mor na meni tri noči zapored. Oj Morana!«

Korakoma sta lezla po prašni cesti. Konja sta se pripogibala in trgala uvelo travo kraj pota.

»Daj mi čutar!«

Iztok je segel za prteno haljo in privlekel precejšno bučo iz nedrij. Pomolil jo je Radovanu.

Starec je nastavljal in pil z veliko žejo. Tedaj je Iztok zagledal, da se dviga daleč pred njima prah. Začul je ropot koles.

»Očka, poglej! Morda je trgovec!«

Radovan je odstavil na pol izpraznjeno bučo in zrl s široko odprtimi očmi. Ropot koles se je slišal razločno, na cesti v daljavi sta zagledala konje.

»Pri Svetovitu, Epafrodit! Kdo drugi, kakor on! Dobro je gonil in zgodaj je moral kreniti iz Odrina. Zakaj pot se vleče!« Hitro je nastavljal zopet bučo na ustnice, zamižal in izpraznil do zadnje kaplje.

»Sinko, sedaj le urno! Epafrodit naj ve, koliko sem trpel.«

Pognal je konja z mladeniškim ognjem, prah ju je zavil in razdalja med njima in trgovcem je hitro ginila.

»Pax eirene! Pax, eirene!«

Radovan je glasno kričal in dvigal visoko nad glavo svojo plunko, ko sta se približala vozu. Zakaj pred vozom je jahalo osem dobro oboroženih spremljevalcev. Ko so ti zapazili Iztoka in Radovana so vzpodbodli konje, poprijeli in nagnili kopja ter obkročili neznana potnika.

»Pax, eirene!« je ponavljal Radovan in se jim priklanjal. Ko so konjiki spoznali, da sta neoborožena, so povesili kopja in z zanimanjem opazovali jezdec. Toda iz svoje srede ju niso pustili, zaobrnilo so konje in jahali z njima proti vozu, ki je zaostal.

Radovan si je brisal pot in neprenehoma ponavljal: »Pax, pax, pax.«

Ko se je na videz oddahnil in odhropel, je povprašal v slabi latinščini, pomešani z grškimi besedami, ali se pelje trgovec Epafrodit.

* Mir! mir!

* Četverovprega.

A. P. ČEHOV:

Samo za ZABAVO

Notar Nikola Andrejevič je po kosilu pokadil cigareto in se odpravil v svojo sobo, da bi malce zaspal. Čebula, ki jo je bila dala kuharica v jed, pa ni dobro delala notarjevemu želodcu, zato ni mogel zaspati. »Ne, s spanjem danes ne bo nič,« je ugotovil notar, potem ko se je šestkrat obrnil, »po časopis bom stopil.« In je vstal, si ogrnil domačo haljo ter šel v nogavica-h v svojo delovno sobo.

Na baržunastem divanu je ugledal svojo ženo Ano Semenovno, ki se je lepo zleknila in položila noge na klop. Precej čez trideset jih je že imela njegova žena, njen hrepeneči dih pa je notarja spominjal na Kleopatru v trenutku, ko je svoje grudi ponudila kači, da jo je pčičila. Pri njenem zglavju je klečal inštruktor Vanja Štupalcev, čigar rdeči, neobriti obraz je jasno dokazoval, da je fantu kakih dvajset let.

Nikola Andrejevič je hotel videti nadaljevanje, zato je zadržal dih, pa ga je premagal kašelj. Student se je sunkovito obrnil, klečnil od strahu, nazadnje pa je le skočil in jo ubral skozi vrata. Tudi Ana Semenovna je bila nekam zmedena.

»Krasno! Zelo lepo! Čestitam! Zelo lepo in plemenito!« je rekel notar.

»Prav tako lepo je od tebe, da prisluškuješ pri vratih,« se je žena počasi znašala.

»Krasno, to je res lepo,« je ponovil notar in žarel od veselja. »Veš, mamica, tako lepo je bilo, da bi dal sto rubljev, samo da bi še enkrat videl tako podobo.«

»Nič ni bilo! Ne vem, kaj misliš. Smešno!«

»Kako? Kaj pa poljubi?«

»No, poljubila sva se, to pa je tudi vse! Ne vem, kaj pravzaprav hočeš!«

Notar je pogledal svojo ženo: »Na stara leta bi rada sveže kumare, kajne?«

STEFAN ZWEIG:

Rože

Prečudovita so dekleta v teh prvih spomladanskih dneh. Beseda se jim še zapleta, pa vendar čutijo, prevzeta kot cveti venčkov v njih laseh.

Gredo za vetrom skoz svetljenje, ko tiho na violi ihti. In v njih je neko hrepenenje, ki sanje in bledó medlenje jim z živim ognjem prežari.

In vseh stvari temno stremljenje svoj globlji smisel v njih dobi. In mlade zemlje opoj, drhtenje v predslutnji nosi njih življenje s seboj tja v spomladanske dni.

(prevedel Dušan Ludvik)

Preobjedla si je peciva, zato bi rada zdaj črn kruh. Mar te res ni sram? Sicer pa... Žena iz Balzacovih romanov! Ko pridejo usodna leta, ženam ni pomoči. Že razumem, pa pomilujem te! Sedel je k oknu in začel s prsti bobnati po šipi. »Kar nadaljujta!«

»Bedak!« mu je vrgla Ana Semenovna. »Tako je vroče! Ali ne bi poslal vsaj po limonado?«

»Vzdihljaji, poljubi, vse je tako lepo! Draga moja, le zakaj bi zapeljevala tega pobalina? Tako dober fant je! In čeden, zato zasluži kaj boljšega. Lahko bi mu prizanesla!«

»Ti pa tudi ničesar ne razumeš! Ta pobalin se je zaljubil vame, zato sem mu dovolila, da me je poljubil!«

»Vate se je zaljubil,« je posmehljivo ponovil Nikola. »Le koliko zank si mu nastavila?« Pretegnil se je in zazdehal. »Vendar je čudno! Če bi jaz poljubil kako dekle, ne da bi si pri tem mislil kaj slabega, kaj neki bi imel od tega? S pokveko, pokvarjencem in nesramnežem bi me ozmerjala. Ve žene iz Balzacovih romanov pa si lahko privoščite marsikaj... Da mi kuharica ne da več čebule v juho, saj bom še umrl od tega. Glej no, glej, tamle je tvoj ljubljeni! Po drevoredu teče kot zajec in se še ne ozre ne! Ti bom že pokazal! Še hitreje boš tekell!«

»Prosim te, ne stori mu ničesar! Saj ni on kriv!«

»Kar brez skrbi! Ne bom ga psoval, pozabaval pa se bom z njim vendar!« in spet je zazdehal, pobral časopise in šel v svojo sobo. Po opoldanskem počitku se je oblekel in se odpravil na sprehod. Veselo je mahljal s paličico, potem pa je ugledal študenta. Kot podeželski igralec je prekrizal roke, namršil obrvi in pospešil korak. Fant je sedel na klopi v jesenovi senci, bled je bil in je drhtel, ko je zbiral pogum za pogovor. Skromno je skrtil noge pod klop.

Nikola Andrejevič je dolgo molčal, nato je pogledal študenta po strani in spregovoril: »Prav gotovo vam je jasno, gospod, za kaj gre. Od razburjenja ne morem govoriti, razumeli pa boste, da ne moreva več živeti pod isto streho. Vi ali jaz!«

»Razumem,« je s težavo iztisnil študent iz suhega grla.

»To je ženina hiša. Vi boste ostali, jaz pa grem. Ničesar vam ne očitam, vprašam vas samo, kaj nameravate! Saj razumete, moje zanimanje za usodo vroče ljubljene žene ne pomeni indiskretnost. Ali boste živeli z mojo ženo?«

»Kako?« je bil študent strašno razburjen. »Ne razumem, vse je tako čudno.«

»Ne marate torej odkrito odgovoriti,« je bil notar ves mračen, »zato vam jasno povem: ali boste skrbeli za mojo ženo, ali

»Samo dva! Ta gresta za nama! Dajte jih!« kliče Radovan.

»Stojte!« veleval Epafrodit.

Dobro so že razločili hunsko opravilo, tako blizu sta bila jezdeca. Tedaj sta se nenadoma ustavila. Spoznala sta Epafroditov voz in med drugimi konji svoja ukradena, na njih pa Iztoka in Radovana v belih haljah. Zakričala sta hunske klete na Slovena, zasukala konje in bliskoma odbežala nazaj.

»Epafrodit, ali še praviš, da lažem?«

»Ne lažeš! Nazaj! Tunjuš je velik razbojnik!«

Obrnili so težki voz. Spremljevalci so morali ostati daleč zadaj, da so stražili hrbet.

»Kaj vama dam za plačilo?« povpraša trgovec Radovana.

»Da te smeva spremljati v Bizanc. Tja sva namenjena.«

»Dobro, do Bizanca z menoj, potem k meni. Velike slavnosti bodo, tesna bo za prenočišče. Zato bosta pri meni v gosteh.«

Radovan je pomežiknil Iztoku, ki ni vedel, zakaj. Ali razumel je, da sta dobro opravila.

»Še nekaj, gospod. Ko bi smel prisesti k vozniku. Truden sem!«

Epafrodit mu je velel na voz.

Konji so udarili ob cesto, kolesa so zapropotala, voz je zagrnil oblak prahu.

pa bo odločil dvoboj. Za otroke bom že poskrbel.«

Student je bil ves iz sebe. »Če vaša žena pristane na to,« je nazadnje izjecljal, »bom prevzel to dolžnost. Toda jaz sem reven, se pravi...«

»Plemenita duša ste,« je zamolklo spregovoril notar in krepko stisnil fantovo roko. »Prav, dajem vam teden dni za premislek.« Nato je sedel zraven študenta na klop. »Uničili ste mi življenje. Vzeli ste mi ženo, ki mi je bila vse na svetu. Tega udarca ne bom prenesel...«

Fant ga je žalostno gledal. »Tudi sami ste nekaj krivi, Nikola Andrejevič, saj dobro veste, da ste vzeli Ano samo zaradi dote. Nikoli je niste skušali razumeti, rogali ste se njenim plemenitim mislim...«

»Ali vam je to ona povedala?« — »Da, ona. Vse vem o njenem življenju. Verjemite mi, nisem je vzljubil kot žensko, marveč kot mučenico...«

»Plemenit fant ste,« je rekel notar in vstal. »Grem. Bodite srečni! Upam, da bo to ostalo med nama! Še enkrat je vzdihnil, nato pa se je odpravil proti hiši. Na poti je srečal ženo. »Ali hočeš svojega ljubčka? Tamle je, kar poglej, kako sem ga zdelal! Kako grde navade imate ženske iz Balzacovih romanov! Odcvela vam je mladost in lepota, zato pa ste iznašle kopico izpovedi. Nalagala si ga. Da sem te vzal zaradi dote, da sem te mučil, si mu tvezla in vrag vedi, kaj še.«

»Nisem rekla česa takšnega...« je Ana zardevala.

»Dobro, dobro, že razumem. Ničesar ti ne očitam. Žal mi je fanta. Tako iskren in pošten je!«

V večernem mraku se je notar odpravil na sprehod. Drevje je dremalo, tako trdno se je pogreznilo v prvi večerni sen, da bi ga niti vihar ne mogel prebuditi. Nekje v daljavi so se oglašale žabe, v grmovju ob vrtni stezi pa je pel slavac. Pri košati lipi je notar skoraj trčil ob študenta. »Kaj pa delate tu?« se je začudil.

»Sprejemam vaše pogoje, Nikola Andrejevič. Toda vse je tako čudno. Nesrečni ste. Pravi, da sem vam uničil življenje...«

»In kaj potem?«

»Užalil sem vas. Če vam en sam dvoboj ne bo prinesel zadoščenja, sem pripravljen na sto dvobojev, če hočete tako!«

Notar se je zasmeljal in je zmedenega fanta prijateljsko prijel pod roko: »Bila je samo šala, dragi moj! Banalna žena ni vredna vašega trpljenja. Pojdiva raje na sprehod!«

»Ne razumem,« je jecljal fant.

»Tudi ni treba! Prijatelj, saj nimate okusa! Čudno govorim o svoji ženi, ali ne? Nalagala vas je. Za mučenico ne dam niti počene pare. To je žena iz Balzacovih ro-

Še isto noč se je vrnil Balambak do Tunjuša.

»Glavo?« je zarežal poglavar.

»Vzemi mojo! Slovena sta nas izdala. Epafrodit se je vrnil v Bizanc.«

Tunjuš je zaškripal.

»Kdo je razodel nakano tem psom? Naj takoj pogine!«

»Balambak, tvoj hlapec, ti pravi: Vino razodeva skrivnosti!«

»Naj pogine, kakor sem rekell!«

Balambak je šel in prerezal vse mehove, da je vino izteklo.

Ko so se rdečila tla od žlahtnega vina, ki je drlo iz mehov, je Tunjuš prisegal na zlato krsto Atile in na njegovo najlepšo ženo Kerko, da mora v potokih teči kri Slovenov.

ENAJSTO POGlavJE

Ne priča zaman Svetonij, da je že mogočni vojak in duhoviti samodržec Julij Cezar sklenil premestiti prestol velikanske rimske države na vzhod. Ali bodala so prebodla njegovo srce; zaspalo je hrepenenje po vzhodu — umrlo ni. Kar je zamišljal on, kar je zakrivala toga, skozi katero je brizgala kri pod noži zarotnikov, to je izvel Konstantin. Proč je moral železni vladar, proč od Rima, kjer je vsak kamen kričal o svobodnih državljanih, kjer se mu je rogalo stebrovje s Kapitola

Črtomir Sinkovec:

Stržem ti korenček, zima

Stržem ti korenček, zima, ker zbežala si v gore, veš, da rad nihče te nima ko pomlad v deželo gre.

O, le v smrt bi prikrevsala, ako vrneš se nazaj; »jojmenel« bi vzdihovala strahopetno skozi maj.

Ščegetale bi v podplate bujne trave te iz tal, oglušili te, ko vate piskali bi na piščal.

In če v soncu bi postala, strah bi zlezal ti v kosti, skrušena bi si dejala: »zame več rešitve ni!«

manov, pa pika. Častna beseda, nič se ne šalim. — Tudi jaz sem bil nekoč mlad. Oženil sem se, zdaj pa bi koj pristal na ločitev. Če hočete zabavo... Glejte, tam je Nastja. Hej, Nastja, kam greš?«

»Moram po kvas,« se je oglasilo dekle.

»Ta je nekaj drugega, ono histerično pa pustite lepo pri miru! Nastja je neumna, zato pa ni domišljava. No, ali greste z menoj na sprehod?«

In sta stopila skozi vrtna vrata na polje, v sveži hlad poletnega večera.

Zdaj še nekaj za smeh

MASČEVANJE

»Praviš, da si poročen? Kje si pa ženo spoznal?«

»Dal sem oglas v časopis.«

»Pa si zadovoljen z njo?«

»Časopis sem odpovedal.«

RAZLIKA

»Kakšna je razlika med zlomom in vlomom?«

»V prvih dveh črkah!«

»Ne.«

»Kaj pa?«

»Pri zlomu moraš dvanajst tednov ležati — pri vlamu pa jih moraš presedeti!«

NA SODIŠČU

Sodnik: »Zdi se mi, da sva se že nekoč videla?«

Obtoženec: »Drži, gospod sodnik. Vašo hčerko sem poučeval petje!«

Sodnik: »Trideset let zopora!«

PROFESORSKA

Žena: »Kdaj si pa opazil, da nimaš dežnika?«

Mož (profesor): »Ko je nehalo deževati in sem ga hotel zapreti.«

in mu očitalo tiranstvo. Na vzhod! Tam so doma Kserksi, gospodarji nad blagom in krvjo podanikov, brez meje in brez pravde.

In dvignilo se je mesto v razkošnem sijaju, naglo kakor v pravljici, kakor fanta morgana sredi peščenega morja. Prestol, diadem in bager je zableščal na kraju, kjer je bilo naravno srce treh celin. Dvignil se je Bizanc, novi Rim, ob sinji Propontidi, na sedmih holmcih kakor stari Rim. Palače so se popele od morja po brežini, vse mesto en sam velikanski amfiteater. Kakor zgodovina njegova — sama igra in tragedija. Oživele so vodne ceste, zrasli so jih gozdovi jambor, kreljuti jader so jih pokrile kakor tolpe ptic. Usipalo se je žito od severa in juga, po Bosporu in Propontidi, bogastvo Arhipela in Egipta se je zlivalo v Bizanc, afrikanska in evropska umetnost sta se kosali, katera zagospoduje prej na trgih novega Rima. Karavane so našle novo pot skozi malo Azijo, iz Tracije so se valile čete trgovcev. Ves svet je plul v mogočnih valovih in vsi valovi so tekli k srcu, v Bizanc, ki je slonel kakor velikanski dragulj na bajnem obrežju, okovan od treh strani v demante iskrecih se valov, od četrte pa zavil v samragde zelenih holmov.

(Nadaljevanje sledi)

Varujmo se enostranosti!

Naravni proizvodni pogoji naših kmetij so vobče taki, da imamo od kmetijske zemlje ca. 25 do 50 % naravnih travnikov, na njivah pa ne smemo sejati več kot 50 % žita. Drugače pridemo z rodovitnostjo zemlje v konflikt. Travniki nam dajejo osnovno krmo za govejo živino, istočasno pa tudi gnoj za nadomeščanje humusa v zemlji. Njive pa nam dajo v glavnem pridelke za prehrano družine ter za krmo prašičev in tudi za govejo živino. Spričo male površine, ki jo imamo, in zato, ker za krompir nimamo zadovoljivega tržišča, moremo od rastlinskih pridelkov spraviti neposredno v denar le malenkost žita. To pa pomeni, da moremo na naši zemlji za neposredno prodajo na trg le bore malo pridelati. Kar pa tiče živalskih produktov, je trg z njimi nasičen in zanje nimamo zagotovljenega odkupa niti ne — razen pri mleku — zajamčene cene.

Ob takem položaju pri skrajni enostranosti, recimo pri sami proizvodnji mleka ali sami proizvodnji mesa lahko utrpimo občutno škodo. Najbolj zanesljivo se bo v danih pogojih držala kmetija, ki ima riziko dotoka denarja razdeljen vsaj na tri panoge: **na mleko, na meso in na žito, krompir ali plemenske živali.** V tej smeri moramo iskati izhod in ne v skrajni enostranosti. Poenostavitev na samo eno panogo v tržni proizvodnji zaenkrat lahko sproži isto verižno reakcijo na kmetiji,

kakor pa krčenje ali opustitev uporabe umetnih gnojil in dobrega semena.

Enostranost je v danih pogojih dovoljena šele na kmetijah, ki imajo najmanj 30 ha gozda. Povsod drugod pa prehod na enostransko kmetijsko proizvodnjo lahko sproži verižno reakcijo v smeri slabenja donosnosti kmečkega dela.

Temu nasproti pa moramo pribiti, da bomo verižno reakcijo v smeri utrjevanja svojih kmetij in boljše poplačanega dela sprožili in pospešili v prvi vrsti z izdatnim

gnojenjem ter nakupom in setvijo dobrega semena, v drugi vrsti pa z dobro rastno in dobromolžno živino v hlevu. Kdor bo svoje polje gnojil redno in izdatno s hlevskim gnojem, s fosforjem, kalijem, z dušikom in apnom in pri tem zaupal zemlji najboljše seme najbolj prikladnih sort, v hlevu pa imel krave, ki dajo več kot 2500 l mleka in prašiče, ki s 6 meseci starosti tehtajo 90 kg, ta ne bo samo poceni produciral, temveč bo — kar bo v bodoče glavno — napravil prvi korak do kvalitativnih pridelkov. (bl)

Nadoknadimo gnojenje ozimin

Vsled mile zime so ozimne dobro prezimile. Če jim v jeseni nismo dali Thomasove moke in kalijeve soli, je sedaj zadnji čas, da to nadoknadimo. Pri tem tudi na nitramoncal ne smemo pozabiti. Z nitramoncalom damo ozimni rži, ki se je še jeseni razrasla, gonilno silo, da se hitro obraste in odžene več bilk. Če k izdatnemu gnojenju s fosforno kislino in kalijem še dodamo nitramoncal v pravem času, lahko iz enega razrastišča požene 5 do 7 bilk namesto 2 do 3, ki običajno poženejo in stvorijo klas. Več bilk pomeni več klasja in zrnja. Boljši od gostega je redke posevek, ker na njem zgostimo rast z nitramoncalom. Na gosto zarašče-

nem posevku bodimo z nitramoncalom previdni, drugače lahko pride do poleganja.

Pri pšenici je drugače. Pšenica se odvisno od časa setve delno razraste v jeseni, popolnoma pa šele spomladi. Tu lahko še mnogo popravimo, kar smo v jeseni, zamudili. Pšenico najprej dobro prebranamoz mrežno brano, da zemljo zrahljamo. Nato ji damo umetna gnojila, ki smo jih jeseni pozabili, to so fosforne kisline in kalijeve soli, nakar bomo lahko tudi brez skrbi izdatno gnojili z dušikom.

Pri gnojenju pa ne smemo pozabiti, da pomaga kalijeva sol rastlini zasnovati močne korenine, ki oskrbujejo rastlino z hranilnimi snovmi. Kalijeva sol dela trdo slamo in varuje pred poleganjem, kar je posebno pri strojni žetvi velikega pomena. Poveča tudi odpornost proti rastlinskim boleznim.

Fosforna kislina (Thomasova moka in superfosfat) pospešuje spolno delovanje, to je cvetenje, tvorbo zrna in zorenje žita. Nujno je potrebna pri tvorbi beljakovin in kalčka. Če primanjkuje kisline, žito le prisilno zori. Tako žito je lahko, slabo kali in ga ne moremo porabiti za seme. Fosforna kislina se v zemlji ne izpira, vsled tega jo lahko damo tudi v večjih količinah, da zemljo zadostno nasitimo.

Dušik pospeši rast in zadržuje spolno delovanje (cvetenje — zorenje). Če ga damo v preveliki količini ali pa enostransko, se pravi samega brez ostalih gnojil, bo žito močno raslo, slama bo dolga in mehka, ob koncu pa bo žito poleglo. Zorenje se bo zavleklo, zrelo zrnje pa bo zgubanceno in izsušeno. Enostransko gnojenje z dušikom tudi povzroča oz. pospešuje razna obolenja žita.

Najvažnejše o superfosfatu

Poleg Thomasove moke in superfosfata je že lani prišlo v promet novo fosforno gnojilo z imenom »superfosfat«. Po ceni se ne razlikuje od superfosfata in je dražje od Thomasove moke. Po svoji koristnosti pa se od dosedanjih fosfornih gnojil zelo razlikuje.

1. Kaj je superfosfat? Superfosfat je umetno gnojilo, ki se proizvaja iz surovih fosfatov, ki vsebujejo fosforno kislino v težko topni obliki. Da bi bil fosfor pristopnejši za rastlino in da bi se lažje topil, zmeljejo surove fosfate na posebnih mlinih. Na ta način dobijo izredno dobro zmleto gnojilo, ki vsebuje v 1 gramu 10,000.000 delcev.

2. Kakšne lastnosti ima? Vsebuje 29 do 30 % P_2O_5 (fosforna kislina), poleg tega pa ima tudi 12 do 15 % apna. Kot rečeno je fosforna kislina v težko topni obliki, vendar je boljše topljivost dosežena s finim mletjem. Toda kljub temu zahteva oblika fosforne kisline v superfosfatu taka tla, katerih reakcija je kislota (t. j. pH manj od 6.5). Poleg tega pa zahteva veliko padavin, in sicer najmanj 1000 mm na leto.

3. Na kakšnih zemljiščih se uporablja? Zaradi vsebovanega apna in težko topne oblike fosforne kisline se uporablja na tleh, ki imajo majhne količine apna in so kislota. Na takšnih tleh je superfosfat enakovreden z drugimi fosfornimi gnojili. Na nevtralnih tleh, to je pri reakciji okrog pH 7, je njegov učinek

RAZNE OBJAVE

Kmetijska šola Podravlje ima na prodaj 3 mlade plemenske svinje v 3. mesecu brejosti.

Plemenski sejem v Lienzu

V petek, 12. aprila bo v Lienzu plemenski sejem za bike in breje telice pincgavske pasme.

Na sejemu bodo prignali 120 bikov in 50 telic.

Gradnja gnojšč in silosov

Kdor namerava letos graditi gnojšč in silose, naj to nemudoma javi oddelku za rastlinstvo pri kmetijski zbornici.

S pravočasno prijavo bo omogočil, da mu bodo strokovnjaki tega oddelka pomagali pri projektiranju. Ako bo delo oddal kmetijski gradbeni zadrugi, mu bo ta po prijavi priskrbelo gradbeni material in stavila na razpolago svoje jeklene opaže.

V primeru, da bodo za gradnjo gnojšč in silosov letos razpisane subvencije, bo teh vsak prijavitelj avtomatično deležen.

Prijava zbornici in gradnja po kmetijski gradbeni zadrugi tudi omogoči, da se po odplačilu 20 % gradbenih stroškov preostali del lahko plača brez obresti šele ob koncu leta.

Akcija za gnojilno apno

Letos je spet na razpolago subvencionirano gnojilno apno. Vsak kmetovalec dobi ne glede na transportne stroške v vsakem kraju gnojilno apno po naslednjih cenah:

ogljikovokislo apno v vrečah

90.— šil. za tono

mešano apno v vrečah

160.— šil. za tono

Kdor gre sam po apno v tovarno, dobi prevozne stroške po tarifi povrnjene. Gorski kmetje dobijo posebej prispevek za prevoz od postaje oz. skladišča na dom. Naročila sprejemajo krajevne zadruge.

Odvoz in trošenje apna prevzamejo proti malenkostni odškodnini kmetijske zadruge v Velikovcu, Celovcu in Beljaku.

Novi izkaznice za rentnike v kmetijstvu

Dosedanje izkaznice kmetijske bolniške blagajne za rentnike v kmetijstvu so zgubile s 1. aprilom 1957 svojo veljavo. Te izkaznice, ki so modre barve, je treba čim prej oddati kmet. bol. blagajni, ki jih bo zamenjala z novimi izkaznicami zelene barve. Zdravniki zdravijo rentnike le še na izkaznice zelene barve.

Korenje in mak med peso

O korenju kot živalski krmi je bilo že mnogo pisanega. Nakazane so bile njegove dobre strani predvsem v tem oziru, da vsebuje mnogo karotina, iz katerega nastane v živalskem telesu vitamin A, ki mu pravimo tudi vitamin rasti. Korenje pa ima tudi obilno vitaminov zdravja, t. j. vitaminov B in C. Poleg tega je korenje najbogatejša okopavina na beljakovinah. Z 0.8 % vsebuje še enkrat toliko beljakovin kot krmna pesa. Po škrobni vrednosti in pridelku ne zaostaja za peso.

Slaba stran korenja pa je, da zahteva ogromno ročnega dela, ki obstoja predvsem v zamudni pletvi, kajti za plevel je korenje sila občutljivo.

Korenje lahko sejemo tudi v vrste med peso. Pri tem sta odprti dve možnosti: sejemo ga lahko skupno s peso ali pa — kar je delovnotehnično enostavnejše — na prazna mesta za časa prvega okopa pese. Ob dobri postrežbi, ki jo pesi itak nudimo z izdatnim gnojenjem in okopavanjem, nam bo tudi korenje bogato obrodilo in pridelali bomo odlično krmo za plemenske svinje in prašiče, tam, kjer še ni silaže, pa tudi za teleta in molznice.

Tak način pridelovanja korenja se je dobro obnesel in ga kot priporočilo slišimo skoraj vsako pomlad.

*

Dvojni pridelek ali izdatnejši donos s pesine njive tudi dosežemo, če vsejemo v vrste med peso mak. Mak hitreje kali in raste, vsled česar nam omogoči hitrejšo rahljanje in okopavanje pese. Prav tako tudi prej dozori kakor pesa. Konec julija ali v začetku avgusta je že zrel in ga lahko spravimo, ko se prične pesa najbolj razraščati.

Če pri setvi primešamo na 10 kg pesinega semena 1/4 kg maka, bomo imeli po celi njivi enakomerno razmeščen mak. Pri redčenju pese redčimo tudi mak in ga pustimo predvsem stati tam, kjer je pesa redka. V tako redkem sestoj med peso daje mak rastline z 12 do 15 glavicami in se lahko zgodi, da pridelamo poleg pese po hektarju še par sto kg maka. Če bi ga pridelali le 200 kg, bi to predstavljalo brez posebnega dela vrednost 2000 do 2500 šil. ali 60 do 80 l olja.

Voluharje uničujemo s plini bencinskih motorjev

Znani strokovnjak na področju varstva rastlin dr. Ulrich Creuzburg piše o poskusih uničevanja voluharja s plini bencinskega motorja.

Na polje, v sadovnjak ali vrt, kjer so čutili voluharja in našli njegove rove, so postavili avtomobil ali moped. Na izpuh (Auspuff) so nataknili cev, katere drugi konec so porinili v voluharjev rov in zagнали motor. Strupeni plini so po izpuhu in cevi napolnili voluharjev rov in zastrupili voluharja. S pomočjo avtomobila

je rov v teku 1 minute napolnjen s strupenim plinom, pri mopedu je potrebnih 5 minut. Motor naj teče počasi, ker so takrat uhajajoči plini najbolj strupeni.

Pri 19 poskusih z avtomobilom so v 14 primerih voluharja na ta način zanesljivo pokončali. Pri 9 poskusih z mopedom so ga uničili v 6 primerih.

Doslej se je poleg lovljenja v pasti ta način zatiranja voluharja izkazal za najboljše.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Star krompir spomladi

Za gospodinje je prav začetek pomladi najtežji čas. Nove zelenjave še ni, težka zimska hrana pa za pomladni čas ni več primerna. Sicer pa nam je že prek glave krompirja, kislega zelja, kisle repe, fižola in jajc, ki so zelo koristen dodatek k hrani v pomladanskem času.

Ostane pa še star krompir. Do mladega je še daleč. Zdaj je zadnji čas, da pregledamo zalogo krompirja, odberemo gnilega in odstranimo morebitne kali.

Krompir ima zdaj že duha po kleti. Dobro je, če ga pred kuhanjem pustimo ne-

kaj časa v mrzli vodi. Pozneje, aprila in maja, pa star krompir ne kuhamo več v lupini. Lupiti ga moramo bolj debelo. Nikakor ne uporabljajte izrastlin, ki so nastale pozimi v kleti. Odstraniti morate tudi vse plavkaste in sivkaste pege, ki se pojavijo spomladi na starem krompirju. Ugotovili so, da so polne škodljivih gliv.

Marsikdo je spomladi izgubil tek in zbolel na želodcu, ne da bi vedel, da je temu vzrok star krompir. Zato pazite pri kuhanju krompirja spomladi.

Namen in bistvo skupnega tržišča

Ze smo poročali, da je bil 25. marca v Rimu podpisan sporazum o skupnem evropskem tržišču in Evratomu. Gotovo bo tudi naše čitatelje zanimalo, kaj je bistvo teh sporazumov in kako se bo tak način gospodarstva dejansko razvijal. Zato objavljamo tukaj nekaj tozadevnih podatkov.

To skupnost, imenovano tudi »Mala Evropa«, tvori skupina šestih zapadnoevropskih držav: Italija, Francija, Zapadna Nemčija, Luksemburg, Belgija in Holandska, ki skupno štejejo 158.910.000 prebivalcev in merijo po površini 1.163.254 kvadratnih kilometrov. Za primerjavo naj navedemo, da štejejo ZDA 150.690.000 prebivalcev in merijo 7.827.982 kvadratnih kilometrov, Sovjetska zveza pa ima 193.467.000 prebivalcev in meri 22.270.200 kvadratnih kilometrov površine.

Zamisli se to skupnost je bila dana v juniju 1955 na sestanku zunanjih ministrov v Messini, ko je bilo sklenjeno, naj se »stara Evropa« reorganizira, da bi lahko tekmovala v napredku z ostalimi državami sveta.

Tudi Avstrija v Donavski komisiji

V začetku junija se bo v Budimpešti sestala Donavska komisija, ki bo obravnavala številna vprašanja o plovbi po Donavi. Poleg tega bodo na letošnjem zasedanju izvolili tudi novo vodstvo komisije.

Na nedavnem ožjem sestanku vodstva komisije so soglasno sprejeli sklep, da bodo tudi letos povabili k sodelovanju Avstrijo in Nemčijo ter pričakujejo, da se bodo predstavniki teh dveh dežel udeležili zasedanja kot opazovalci.

Stavka v Angliji za zdaj končana

Stavka delavcev v angleških ladjedelnicah in kovinski industriji, ki je zajemala že nad 1,7 milijona stavkajočih delojemalcev, je bila za zdaj končana, ko se je vlada vključila, da bi dosegla sporazum med delodajalci in sindikati. Po sklepu vodstva pristojnih sindikatov so stavkajoči delavci včeraj spet zavezali delovna mesta, ki pa jih nameravajo takoj spet zapustiti, če na pogajanjih ne bi dosegli zadovoljivih uspehov.

Skupno tržišče omenjenih šestih držav Zapadne Evrope se bo po tej pogodbi, ki obsega 222 členov, uresničilo s pomočjo postopnega zmanjšanja carinskih tarif na eni in postopnega večanja izvoznih kontingentov na drugi strani. Po končanem »prehodnem obdobju«, ki je določeno na 12 odnosno največ 17 let, naj bi bile carinske omejitve popolnoma ukinjene. Kar pa se tiče kontingentov blaga v medsebojni izmenjavi šestih držav, naj bi se ti kontingenti vsako leto povečali za 20 odstotkov in bi ob koncu prehodne dobe bila ukinjena vsaka omejitev blagovne izmenjave. Za izmenjavo poljedelskih pridelkov pa se predvideva poseben postopek.

Po končani prehodni dobi se bodo države — članice evropskega skupnega trga dogovorile za skupno trgovinsko politiko in določile enotno carinsko tarifo v njihovih odnosih do ostalega sveta.

Evratom ima večino organov skupnih s skupnim evropskim tržiščem. Namen Evratoma je, omogočiti ekonomsko šibki Evropi, da bi se s skupnimi materialnimi silami postavila toliko na noge, da bi se lahko lotila atomskega vprašanja bolj konkretno. Znano namreč je, da so ZDA, Sovjetska zveza in Anglija tako glede vojaške kakor tudi miroljubne uporabe atomske energije že daleč naprej. Podpisnice Evropske skupnosti pa so v tem oziru doslej storile le malo ali nič. Zato bodo morale sedaj pohitei, da bodo s skupnimi sredstvi in skupnimi strokovnimi močmi nadoknadile zamujeno.

Glavni organi »Evropske skupnosti« so: Svet ministrov, kateremu je podrejena Evropska komisija, dalje Posvetovalna skupščina in Gospodarsko-socialni odbor. Velik pomen pripisujejo tudi Evropski investicijski banki, ki bo imela eno milijardo dolarjev kapitala, ki ga bosta prispevali Francija in Zapadna Nemčija po 300 milijonov dolarjev, Italija 240 milijonov, ostale tri članice pa skupno 160 milijonov dolarjev. V načrtu je tudi ustanovitev Evropskega sklada za strokovno usposabljanje delovne sile in Sklada za gospodarski razvoj prekomorskih dežel članic skupnosti, ki ima na razpolago 581 milijonov dolarjev.

Avstrija letos udeležena na 21 mednarodnih sejmih

Institut za pospeševanje gospodarstva pri zvezni gospodarski zbornici je objavil, da bo Avstrija tekom letošnjega leta uradno udeležena na 21 mednarodnih sejmih in gospodarskih razstavah, in sicer je predvidenih 14 skupinskih razstav, 5 razstav v obliki reprezentativnih prikazov in 2 razstavi v obliki informativnega zastopstva.

Ze v mesecu marcu je bilo avstrijsko gospodarstvo zastopano na mednarodnih pomladanskih sejmih v Frankfurtu in Leipzigu ter na strokovnem sejmu igrač v Nürnbergu. Trenutno razstavlja Avstrija na velesejmu v Utrechtu, predvidena pa je udeležba še na velesejmih v Milanu,

Casablanci, Münchenu, Göteborgu, Parizu, Poznanju, Trstu, Leipzigu, Frankfurtu, Salonikiju, Zagrebu in v Bogoti v Kolumbiji, prav tako pa tudi na Trienali v Milanu.

Letala avstrijske države

Zvezna republika Avstrija poseduje danes 33 letal trinajst različnih vrst iz osem delavnic. Letala se porazdeljujejo na naslednje korporacije: zvezna vojska 26, ministrstvo za notranje zadeve 4, urad za zračno plovbo prometnega ministrstva 2 in trgovinsko ministrstvo 1, ki ga uporablja kartografski institut.

Število volilnih upravičencev

Kakor znano, bodo 5. maja volitve avstrijskega zveznega prezidenta. Volilna kampanja se je pričela, končno besedo pa bodo spregovorili na dan volitev volilni upravičenci. Tiskovna služba celovškega magistrata javlja končno število volilnih upravičencev v 24. volilnem okrožju, ki obsega Koroško. Po tej statistiki je skupno 290.506 volilnih upravičencev, med temi 133.619 moških in 156.887 žensk. V okraju Celovec-mesto je 44.228 volilnih upravičencev, med temi 18.820 moških in 25.408 žensk; v okraju Celovec-podeželje 41.597, 19.251, 22.346; v okraju Beljak-mesto 20.911, 9.124, 11.787; v okraju Beljak-podeželje 40.983, 19.191, 21.792; v okraju Spittal 40.513, 19.144, 21.369; v

okraju Šmohor 12.294, 5.693, 6.601, v okraju Št. Vid 35.887, 16.786, 19.101; v okraju Velikovec 23.554, 11.044, 12.510 in v okraju Wolfsberg 30.539, 14.566, 15.973.

Delojemalci v kmetijskem in gozdnem gospodarstvu

APA poroča, da je trenutno v kmetijskem in gozdnem gospodarstvu blizu 200.000 delojemalcev v službenem razmerju. Podatki so posneti iz poročila Glavne zveze avstrijskih socialnih zavarovalnic. Med skupno 196.308 v tej stroki zaposlenimi delojemalci je 15.340 namščencev in 180.968 delavcev.

Devizni predpisi za potovanje v Jugoslavijo

Pri potovanju v Jugoslavijo se sme vzeti seboj neomejena vsota inozemskih plačilnih sredstev. Potrebno je, da inozemski potnik-turist pri vstopu v Jugoslavijo v izjavi vpiše vsa vnešena inozemska plačilna sredstva. Vnešena inozemska plačilna sredstva se smejo zamenjavati samo pri Narodni banki ali pri pooblaščenih menjalnicah.

Inozemski potniki lahko vzamejo v Jugoslavijo do 3000 dinarjev z vrednostno označbo do 100 dinarjev. Toliko dinarjev smejo nesti tudi iz Jugoslavije, prav tako z vrednostno označbo do 100 dinarjev. Za potnike je obvezno, da pri vstopu prijavijo mejnemu carinskemu uradu vse dinarske bankovce, ki presegajo vsoto

3000 dinarjev. Presežek morajo oddati pri carinarnici, za kar ta izstavi potrdilo. Pri izstopu iz države oddane in prijavljene dinarje spet lahko dvignejo in sicer v roku 60 dni. Po preteku 60-dnevnega termina je mogoče povračilo predlagati pri Narodni banki — glavna centrala Beograd.

Neprijavljene dinarske note, ki bi dovoljeno višino ali pripuščeno vrednostno označbo presegle, carinski uradniki pri vstopu v Jugoslavijo ali pri izstopu odzamejo in potnik nima pravice na povračilo.

Uradni tečaj zamenjave za 100 avstrijskih šilingov je 1.154 dinarjev, k temu pa Narodna banka izplača inozemskim gostom še premijo v višini 33 1/3 odstotka.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 6. april:

6.35 Kmečka godba — 8.45 Obisk v Grönlandiji — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Mesto in dežela. Časovna slika — 16.15 V meni zveni pesem — 17.10 Odlični izbor — 18.10 Za prijatelje zborovske glasbe — 18.15 Originalni koroškega ljudskega življa — 20.30 „Napravi si življenje lepo“.

Nedelja, 7. april:

6.10 Godba iz domovine — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Dobro razpoloženi v nedeljo dopoldne — 11.05 Veselo petje veselo igranje — 13.45 Koroška lovška ura — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Vesele melodije — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.45 Toki Horvath in njegov ciganski orkester.

Ponedeljek, 8. april:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Slovenske pesmi in glasba (slov.) — 16.00 Brali smo za vas — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Blaž Singer: Naša vas in živinoreja (slov.) — 19.15 Od plošče do plošče — 20.16 Srečanje v ponedeljek zvečer.

Velika izbira sadnih drevesc v drevnicah ing. Marko Polcer, p. d. Lazar, Št. Vid v Podjuni

RADIO PROGRAM

Torek, 9. april:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zdravniška umetnost in volja do zdravljenja — 14.00 Poročila, objave. Mi smo pri Dravci doma... Pojejo koroški ansambli (slov.) — 18.15 Predsedniške volitve 1957 — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.16 Simfonični koncert — 21.30 Pripoved: „V dimu se je potopilo“.

Sreda, 10. april:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Iz domačih gajev: Na obisku v gospodarski šoli v Tinjah (slov.) — 15.45 Mali ansambel — 16.40 Oddaja za žene — 17.35 Glasba za zabavo — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 Pomlad je tu — 21.00 Zabavna oddaja Avstrijskih zveznih železnic.

Četrtek, 11. april:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Za naše malčke: Andersen: „Grdi mali raček“ (slov.) — 14.30 Celovec, deželno glavno mesto — 16.00 Zborovska glasba — 18.15 Predsedniške volitve 1957 — 19.00 Prilcesija dneva — 20.16 V Luggau — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 12. april:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila, objave. Trdi orehi (slov.) — 15.30 Pridi v kuharsko šolo Thea — 15.50 Srečanje popoldne — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Mladina in gledališče — 18.25 O petju na Koroškem — 18.45 Okno v svet (slov.) — 19.05 Oprimi se sreče — 20.20 „Philemon in Baucis“, slušna igra — 21.40 Očarljive melodije.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 6. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Zabavna matineja — 8.40 Janko Gregorc: Koroški rej — 9.30 Lepe melodije — znani napevi — 10.10 Od melodije do melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Avsenikov trio vam igra — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 16.00 Glasbene uganke — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Zabaven sobotni večer.

Nedelja, 7. april:

6.00 Narodne in domače viže za prijetno nedeljsko jutro — 7.35 Z zabavnimi melodijami — 9.10 Slovenske narodne in umetne pesmi — 10.15 Kaj radi poslušate? — 12.10 Opoldanski glasbeni spored — 13.30 Za našo vas — 14.00 Naši poslušalci čestitajo in voščijo — 16.30 Glasbeni mozaik — 18.15 Glasba za razvedrilo — 20.00 Malo od tu in malo od tam.

Ponedeljek, 8. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.20 Naš jedilnik — 11.35 Slovenske narodne za glas in klavir — 12.00 Opoldanski koncertni spored — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pisan spored zabavnih melodij — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.30 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Simfonični koncert Slovenske filharmonije.

Torek, 9. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Oktet slovenskega prosvetnega društva „Poštar“, Franc Koren in trio Avsenika nastopajo v pisanem sporedu slovenskih narodnih pesmi — 10.10 Od melodije do melodije — 11.15 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Pisan operni spored melodij — 14.35 Voščila — 20.00 Pesmi o pomladi, rožah in ljubezni.

Sreda, 10. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 35 minut v zadovoljstvu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 V tričetrtinskem taktu — 13.30 Jugoslovanska kola in pesmi — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 18.10 Narodne poje ženski vokalni kvartet — 20.00 Odlomki iz Thomasove opere „Mignon“ in Moniuszkove opere „Halka“ — 21.00 Kulturni razgledi.

Četrtek, 11. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Narodne za glas in klavir — 9.20 Od popevke do popevke — 10.10 Priljubljene melodije — 11.00 Pesmi za naše male — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Slovenski oktet poje partizanske in domoljubne pesmi — 13.15 Igrajo tamburaši — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Domači in tuji solisti — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Četrtekov večer narodnih pesmi.

Petek, 12. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.20 Naš jedilnik — 11.00 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Ritmi in melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Mojstri koncertnega odra — 17.10 Za športnike — 17.30 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.15 Slovenske narodne — 20.00 Pevec hrepenenja in odpovedi.